ปลูก ต้นไม้ ธรรมะ

ร่วมปลูกต้นไม้บูชาคุณพระพุทธเจ้า

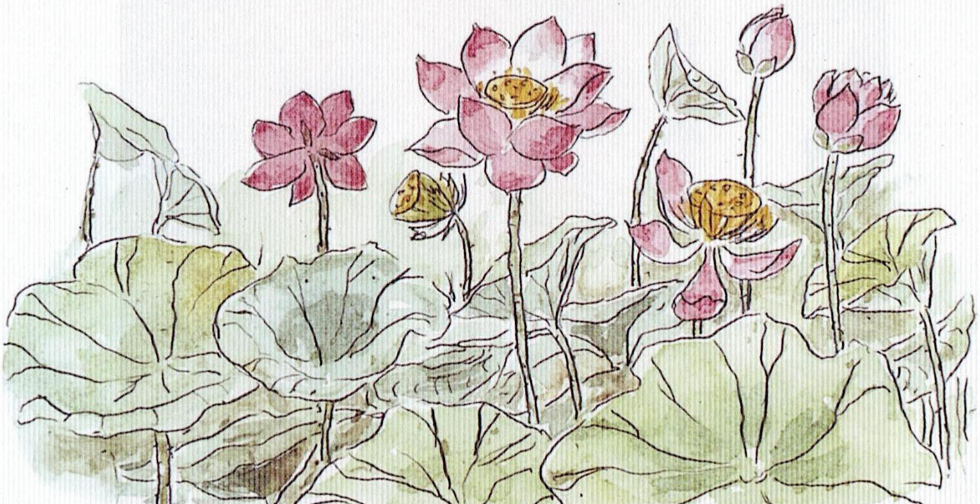
ปลูกต้นไม้ ธรรมะ

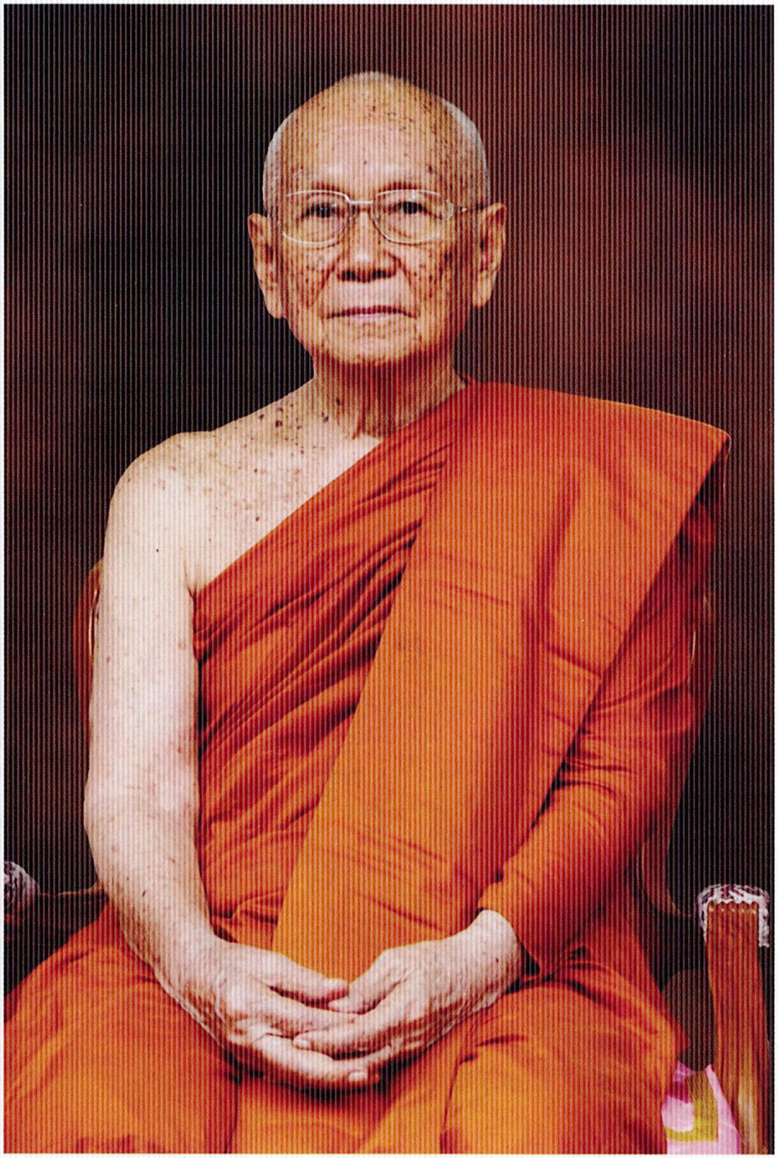
ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

พระไพศาล วิสาโลและคณะ

“ชนเหล่าใดปลูกสวน ปลูกป่า สร้างสะพาน
จัดที่บริการน้ำดื่ม และบึงบ่อสระน้ำ ให้ที่พักอาศัย
บุญของชนเหล่านั้นย่อมเจริญงอกงาม
ทั้งคืนทั้งวัน ตลอดทุกเวลา”

พุทธพจน์

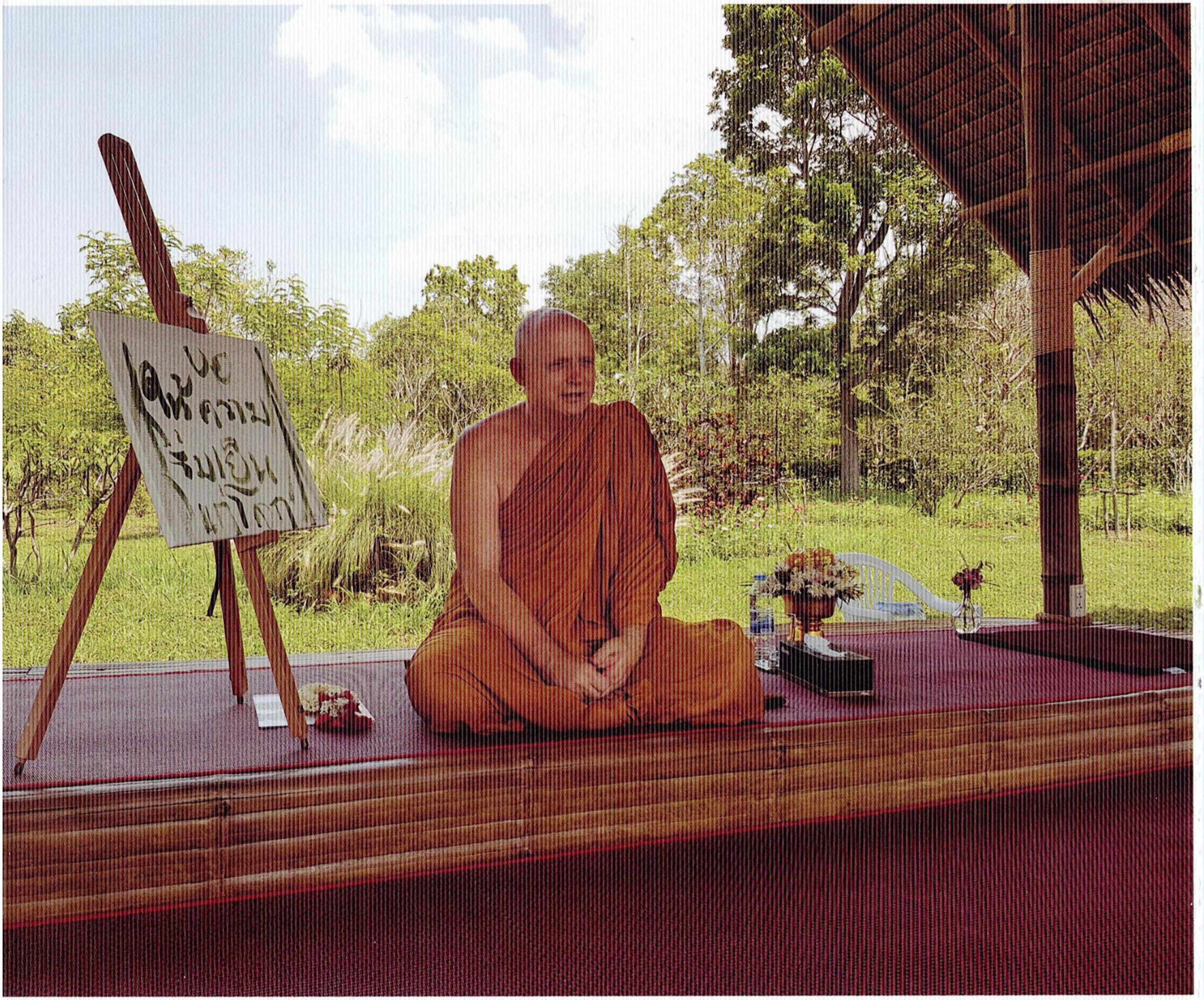
คติธรรมสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงอานิสงส์แห่งการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาไว้ใน "วนโรปสูตร" ว่า "บุญย่อมเจริญ ทั้งกลางวันและกลางคืนตลอดกาลทุกเมื่อ แก่ชนผู้ปลูกสวนไม้ดอก ไม้ผล ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา สร้างสะพาน โรงน้ำ บ่อน้ำ และศาลาที่พักอาศัย ทั้งชนเหล่านั้นยังตั้งอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีล ย่อมเป็นผู้ไปสวรรค์" ดังนั้น ชนผู้ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ย่อมเป็นผู้มีความเจริญสุขด้วยบุญญานุภาพคอยจรรโลงชีวิตอยู่เสมอ

ผู้มีปัญญาพินิจเนื้อหาของ "วนโรปสูตร" อย่างถ่องแท้ จะพบว่าเงื่อนไขสำคัญอีกสองสถานที่พระพุทธองค์ประทานเป็นหลักการไว้ อันจะยังให้การปลูกต้นไม้เป็นสาธารณประโยชน์สามารถก่อบุญที่เจริญงอกงามสูงยิ่งขึ้นกว่าทานมัย คือการที่ผู้ปลูกต้นไม้นั้นต้อง "ตั้งอยู่ในธรรม" และ "สมบูรณ์ด้วยศีล" ด้วย จึงขอให้ทุกท่านจงรักษากายและวาจาให้ตั้งมั่นอยู่ในศีล และอบรมเจริญปัญญาให้สอดส่องถ่องแท้ในธรรม เพื่อบุญกิริยาวัตถุอีกสองสถานนอกเหนือจากทานมัย กล่าวคือศีลมัยและภาวนามัย จักได้ถึงพร้อมบริบูรณ์

ขออนุโมทนาบุญกิริยาของผู้จัดทำและผู้สนับสนุนโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะทุกท่าน และขออำนวยพรให้โครงการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์อันดีงามที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขอให้ความร่มเย็นแก่โลก

พระฌอน ชยสาโร

ต้นไม้มีบุญคุณต่อเรามาก
ต้นไม้กรองอากาศและช่วยลดมลภาวะ
ต้นไม้ดูดกลืนคาร์บอนไดออกไซด์
และปล่อยออกซิเจนให้เราหายใจ
ต้นไม้ให้อาหาร
ต้นไม้ให้ร่มเย็น
ต้นไม้ให้ความสวยงาม

พระพุทธเจ้าประสูติใต้ต้นไม้
พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใต้ต้นไม้
พระพุทธเจ้าปรินิพพานใต้ต้นไม้

เมื่อต้นไม้มีบุญคุณต่อเรามากมายหลายประการเช่นนี้
จึงสมควรยิ่งที่เราตอบแทนบุญคุณด้วยการปลูกและดูแลต้นไม้
เพื่อความสุขความเจริญของสิ่งที่มีชีวิตในโลกนี้ทั้งหลาย ตลอดกาลนาน

คำปณิธาน
ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

พระไพศาล วิสาโล

ด้วยความตระหนักว่าป่านั้นมีคุณอนันต์
ให้อากาศ น้ำ และอาหาร บำรุงเลี้ยงชีวิต
ชุบชูจิตให้แช่มชื่นเบิกบานและผ่อนคลาย
เยียวยากายและใจให้หายเหนื่อยล้า
สรรค์สร้างธรรมชาติให้เป็นรมณียสถาน
เปิดเผยสัจธรรมให้ใจได้แจ้งประจักษ์
พวกเราทั้งหลายจึงขอตั้งปณิธานว่า
จะช่วยกันปกปักรักษาป่าให้คงอยู่
ปลูกเสริมเติมป่าให้งอกงามแผ่ขยาย
นำสีเขียวกลับคืนสู่ผืนดินเป็นนิจ
ไม่ว่าใกล้หรือไกล ที่ส่วนตัว หรือที่สาธารณะ
จะปลูกต้นไม้และดูแลให้เติบใหญ่ทุกเมื่อ
เพื่อเป็นบุญสนองคุณโลกและเกื้อกูลสรรพชีวิต
จะตั้งจิตอธิษฐานทุกครั้งที่ปลูกต้นไม้ว่า
“พุทธังผลาผล นกเกาะเป็นบุญ คนกินเป็นทาน
ธัมมังผลาผล นกเกาะเป็นบุญ คนกินเป็นทาน
สังฆังผลาผล นกเกาะเป็นบุญ คนกินเป็นทาน”
นอกจากปลูกเองแล้ว จะชักชวนญาติมิตรให้ร่วมทำบุญนี้ด้วย
ขออานิสงส์แห่งบุญนี้ อำนวยให้โลกนี้งดงามน่าอยู่
สรรพชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข
พระศาสนาเจริญมั่นคงและยั่งยืน
สาธุ สาธุ สาธุ

โองการคารวะดิน น้ำ ฟ้า ป่า เขา

ว. วชิรเมธี

สาธุ สาธุ โอกาสะ
คารวะดินน้ำฟ้าป่าแลเขา
แม่คงคาแม่ธรณีที่รักเรา
ด้วยเศียรเกล้าขออภัยจากใจจริง

ข้าน้อยนี้ในนามมนุษยชาติ
ผู้เขลาขาดความเข้าใจในทุกสิ่ง
อหังการ์ว่ามนุษย์สุดพรายพริ้ง
ประเสริฐยิ่งกว่าสัตว์สรรพอัประมาณ

แลเพราะขาดปวงปรีชามาแต่ต้น
เราจึงด้นดุ่มทำลายอย่างไพศาล
ชำเราโลกโตรกผาสุธาธาร
ทรมานดินน้ำฟ้าชั่วตาปี

อยู่กับดินทำลายดินสิ้นทั้งโลก
เติมสารโศกพิษซ้ำน้ำบัดสี
กินกับป่าโค่นป่าประดามี
คนอัปรีย์โลกอับปางอย่างยับเยิน

สาธุ สาธุ โอกาสะ
คารวะดินน้ำฟ้าป่าเขาเขิน
ข้าน้อยนี้ขออภัยในล่วงเกิน
ใคร่ขอเชิญทุกสิ่งสรรพรับขมา

ในโลกนี้ไม่มี “สิ่งแวดล้อม”
ทุกสิ่งน้อมเนาในโยงใยหนา
เพราะสิ่งนี้ มีสิ่งนี้ จึงมีมา
ทั้งโลการวมเป็นหนึ่งที่ถึงกัน

ปลูกต้นไม้ ธรรมะ

ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

พระไพศาล วิสาโลและคณะ

บรรณาธิการ สมศักดิ์ กานต์ภัทรพงศ์, ธวัชชัย โตสิตระกูล

กองบรรณาธิการ อมรรัตน์ พุฒเจริญ, มณี ศรีเพียงจันทร์, เกศินี วรพันธุ์, มะลิ ณ อุษา, วิชัย นาพัว, ป้อม เลิงนกทา, ก้องไพร แพงดิน, ฐายิกา ซื่อตรง

ออกแบบปก/วาดภาพประกอบ/จัดรูปเล่ม โลลุทายี

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑

จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-307-098-2

จัดทำโดย โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ
๑๕ ซอยนภาศัพท์ แยก ๒ สุขุมวิท ๓๖
แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๒-๐๕๑-๕๘๑๓, ๐๙๕-๑๖๓-๙๓๐๘

อีเมล treefordhamma@gmail.com

เฟสบุ๊ค ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

Line ID 0951639308

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา

คณะกรรมการจัดทำหนังสือปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

ปริญญา จ่างตระกูล, สงวน รัถการโกวิท, ธัชสลวย โอสถานนท์, ดร.สิทธิชัย ปริญญานุสรณ์, จันทิมา รักษาเสรี, สมศักดิ์ กานต์ภัทรพงศ์, ธวัชชัย โตสิตระกูล, กรุณพล พานิช, ณัฏฐ์ระพี บุณยะภักดิ์, ดร.วรินทรา ศิริสุทธิกุล, ดร.พิชัย ภู่สัมพันธ์, อมรรัตน์ พุฒเจริญ, เกศินี วรพันธุ์, ชนิตา อักษรมัต

คำปรารภในการพิมพ์ครั้งที่สอง

หนังสือเล่มนี้ ตีพิมพ์ครั้งแรกในวาระวิสาขบูชา ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นวันที่พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล มีอายุครบ ๖๐ ปีพอดี จึงถือเป็นมงคลสองประการที่มาประจวบตรงในวันเดียวกัน

ในการพิมพ์ครั้งแรก ใช้ชื่อหนังสือว่า *"ทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม"* แต่ในการพิมพ์ครั้งนี้ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น *"ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ"* เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อของโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ ที่จะรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้ มอบต้นไม้ให้แก่กันและกัน เพื่อปลูกในวาระสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการทำบุญสร้างป่า ซึ่งเป็นสิ่งที่โลกกำลังต้องการเป็นอย่างยิ่ง โดยเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ได้สะท้อนถึงแนวคิดหลัก และแนวทางในการดำเนินงานของโครงการฯ ไว้ด้วย

ในการพิมพ์ครั้งที่สอง เนื่องในวาระวิสาขบูชาปีนี้ มีเนื้อหาที่เพิ่มขึ้น ๓ ส่วนคือ "คติธรรม" จากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร) ซึ่งทรงพระเมตตาประทานแก่คณะทำงานโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ รวมทั้งข้อเขียนของพระอาจารย์ชยสาโร และพระอาจารย์ ว. วชิรเมธี ซึ่งกรุณาสละเวลาเขียนให้

ทางโครงการฯ ขอน้อมสำนึกในพระเมตตาของสมเด็จพระสังฆราชฯ และกราบขอบคุณ พระอาจารย์ชยสาโร พร้อมทั้งพระอาจารย์ ว. วชิรเมธี ที่ได้ให้การสนับสนุนโครงการฯ ด้วยการให้กำลังใจ ให้ข้อคิดในการทำงาน รวมทั้งให้หลักธรรมะปฏิบัติแก่คณะทำงาน นอกจากนี้ก็ใคร่ขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่โครงการฯ ทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะทำงานโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ
วิสาขบูชา ๒๕๖๑

คำปรารภในการพิมพ์ครั้งแรก

เนื่องในมงคลวาระที่ พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล องค์ประธานเครือข่ายพุทธิกา จะมีอายุครบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชาในปีนี้ เครือข่ายพุทธิกาและคณะลูกศิษย์จำนวนหนึ่งจึงดำริที่จะทำงานบุญเพื่อถวายเป็นอาจาริยบูชาแด่ท่าน โดยงานบุญที่จะทำถวายนี้ มุ่งให้เป็นการสืบสานและขยายผลงานที่ท่านได้ทำมาอย่างยาวนาน ทั้งในแง่ของการเผยแผ่ธรรมะ และการรักษาธรรมชาติ อันได้แก่งานอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า เพื่อให้เกิดประโยชน์กว้างไกลออกไป

พระอาจารย์ไพศาลเผยแผ่ธรรมะผ่านงานหนังสือที่ท่านเขียน แปล และเป็นบรรณาธิการกว่า ๒๐๐ รายการ ผ่าน social media ผ่านการบรรยายและงานปฏิบัติธรรม ตลอดจนงานฝึกอบรมที่ท่านเป็นวิทยากรหลักอีกหลายหลักสูตร งานอบรมหลักสูตรหนึ่งที่ท่านริเริ่มขึ้นและจัดอย่างต่อเนื่องยาวนานมาถึง ๑๕ ปี โดยยังมีผู้นิยมเข้าอบรมจำนวนมากในปัจจุบันก็คือ *"การเผชิญความตายอย่างสงบ"* จนภาพลักษณ์ของพระอาจารย์ไพศาลผูกติดกับเรื่องการตายอย่างสงบ ท่านเคยกล่าวว่าเรื่องความตายดึงให้คนหันมาสนใจธรรมะได้ดีกว่าเรื่องอื่น ๆ เพราะการตระหนักต่อเรื่องความตายที่จะมาถึง ทำให้คนใส่ใจต่อคุณค่าความหมายของการใช้ชีวิตในปัจจุบัน โดยเหตุนี้ คณะลูกศิษย์จึงเลือกจัดงานชื่อ **Happy Death Day งานที่จะเปลี่ยนความตาย ให้กลายเป็นความสุข** ในวันที่ ๑๐-๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๐ ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เป็นการสืบสานงานเผยแผ่ธรรมะของท่าน

ส่วนการสืบสานงานด้านการรักษาธรรมชาติ ก็ดำริจัดทำ**โครงการทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม** เพื่อเชิญชวนให้คนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการทำบุญด้วยการ

ปลูกไม้ยืนต้นหรือปลูกป่า ซึ่งเป็นสิ่งที่โลกกำลังต้องการอย่างยิ่ง ท่ามกลางสภาพปัญหาที่ป่าหดหายและธรรมชาติถูกทำลาย โดยจะถือเอาวันวิสาขบูชาปีนี้ ที่ท่านมีอายุครบ ๕ รอบ เป็นจุดตั้งต้นที่จะรณรงค์และส่งเสริมอย่างต่อเนื่องไปในระยะยาว

หลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณ อาจารย์ของพระไพศาล เคยกล่าวบ่อยครั้งว่า

"ชีวิตหลวงพ่อนี่ ซีกหนึ่งก็รักษาธรรมชาติ อนุรักษ์ธรรมชาติ
อีกซีกหนึ่งก็ต้องสอนธรรมะ สอนกรรมฐาน
เจียดให้ป่าครึ่งหนึ่ง เจียดให้ผู้คนอีกครึ่งหนึ่ง"

พระอาจารย์ไพศาลก็บำเพ็ญตนเช่นเดียวกันกับครูของท่านคือ นอกจากงานเผยแผ่ธรรมะและสอนกรรมฐานแล้ว ในด้านงานอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น ท่านได้ดูแลรักษาป่าภูหลงในพื้นที่กว่า ๓,๕๐๐ ไร่บนเทือกเขาภูแลนคาจังหวัดชัยภูมิ ร่วมกับหลวงพ่อคำเขียนมาอย่างยาวนานเกือบ ๓๐ ปี ในระยะแรก ๆ นั้น ท่านต้องปกป้องไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ต้องออกเดินสำรวจป่าร่วมกับพระในวัดอยู่เป็นประจำ จนประสบเหตุการณ์ที่เสี่ยงอันตรายอยู่หลายคราว กว่าจะสามารถเปลี่ยนทัศนคติชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงให้รักการปลูกต้นไม้และเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูรักษาป่าได้

นอกจากป้องกันไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ท่านต้องทำอยู่เสมอก็คือการป้องกันไฟป่าโดยเฉพาะในฤดูแล้งซึ่งมีขึ้นทุกปี บ่อยครั้งที่ท่านต้องไปร่วมดับไฟป่ากับพระในวัดและชาวบ้าน จนมีการพูดเล่นกันว่าไฟป่าสงบลงได้เพราะท่านใช้ดาวเทียมมาดับไฟ ดาวเทียมที่ว่านั้นก็คือยี่ห้อของรองเท้าที่พระมักสวมใส่ เพราะเคยมีบางคราวที่ท่านและพระในวัดต้องใช้รองเท้าตบไฟที่เรี่ยพื้นให้ดับลงจริง ๆ ด้วยเวลานั้นไม่มีอุปกรณ์อย่างอื่น

การปลูกต้นไม้เสริม และมาตรการป้องกันไฟป่าที่พระกับชาวบ้านร่วมกันทำ ช่วยให้ป่าภูหลงว่างเว้นจากการถูกไฟไหม้ถึงเกือบ ๑๐ ปี จนกระทั่งเดือนเมษายน ๒๕๕๙ เกิดไฟไหม้

ใหญ่บนป่าภูหลงเป็นเวลาหลายวัน จนเป็นข่าวดังทางทีวีและสื่อ social media ทำให้มีอาสาสมัครนับร้อยคน จากหลายสารทิศขึ้นไปช่วยกันดับไฟป่า แต่กว่าไฟป่าจะดับลงก็มีพื้นที่ถูกไฟผลาญไปถึง ๒,๐๐๐ กว่าไร่ จนต้องระดมจิตอาสาไปช่วยทำกิจกรรม *"หยอดถั่วทั่วภู ฟื้นฟูป่าภูหลง"* ตามด้วยการปลูกต้นไม้ทดแทนในฤดูฝนปีเดียวกัน

นอกจากนี้ ท่านได้ร่วมกับหลวงพ่อคำเขียนริเริ่มกิจกรรมเดินธรรมยาตราเพื่อชีวิตและธรรมชาติลุ่มน้ำลำปะทาวขึ้นเป็นครั้งแรก ในเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความตื่นตัวว่าสิ่งแวดล้อมกำลังมีปัญหามาก ป่าถูกทำลาย ลำปะทาวกำลังเน่าเสีย ปลาอยู่ไม่ได้ ใช้อาบน้ำซักผ้าก็ไม่ได้ เพื่อให้ชาวบ้านตื่นตัวและร่วมกันหาทางแก้ไข รวมทั้งใช้เป็นโอกาสในการฝึกปฏิบัติธรรมไปในตัว คือ การเดินอย่างมีสติ ทำให้ผู้คนเห็นว่าการช่วยเหลือสังคม สิ่งแวดล้อมกับการปฏิบัติธรรมไม่ได้แยกจากกัน ท่านได้จัดกิจกรรมนี้ต่อเนื่องในช่วงต้นเดือนธันวาคมเป็นประจำทุกปีมาถึง ๑๗ ครั้งแล้ว โดยมีคนร่วมเดินเป็นหลักร้อยทุกปี

ความใฝ่ใจในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท่าน ยังสะท้อนออกมาผ่านงานเขียนที่เป็นบทความตีพิมพ์ในวารสารราย ๒ เดือนชื่อ ***ปาจารยสาร*** ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐-๒๕๓๓ และรวมพิมพ์เป็นเล่มในชื่อ ***แลขอบฟ้าเขียว*** ในเวลาถัดมา พอปี ๒๕๓๕ ท่านก็ริเริ่มทำจดหมายข่าว ***อนุรักษ์*** เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างพระที่ทำงานอนุรักษ์ธรรมชาติด้วยกัน และคนที่ห่วงใยในชะตากรรมของสิ่งแวดล้อม โดยท่านรับบทเป็นสาราณียากรเอง จนกระทั่งปี ๒๕๔๒ เกิดกรณีธรรมกายขึ้นเป็นประเด็นใหญ่ทางสังคม ที่สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยที่ถือตนว่าเป็นชาวพุทธจำนวนมาก ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าคำสอนใดเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าและคำสอนใดไม่ใช่ ในปีนั้นเอง จดหมายข่าว ***อนุรักษ์*** ก็ได้เปลี่ยนเป็น ***ธรรมานุรักษ์*** เพราะท่านเห็นว่าต้องขยับจากการรักษาธรรมชาติมามุ่งที่การรักษาธรรม อันสืบเนื่องจากสภาพ

ปัญหาในกรณีดังกล่าว พร้อมกันนั้นท่านก็ชวนสหายธรรมและลูกศิษย์จำนวนหนึ่ง ก่อตั้ง **เครือข่ายชาวพุทธเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาและสังคม**ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ชาวพุทธมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถน้อมนำธรรมะมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่กี่ปีต่อมา เครือข่ายชาวพุทธฯ ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น **เครือข่ายพุทธิกา** และดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องมาจนถึงในปัจจุบัน ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าท่านได้ทำงานเผยแผ่และรักษาธรรม รักษาธรรมชาติมาอย่างยาวนาน

โครงการทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม เกิดขึ้นด้วยความตั้งใจที่จะสืบสานและขยายผลงานด้านอนุรักษ์ป่า รักษาธรรมชาติที่พระอาจารย์ไพศาลทำมาดังกล่าวข้างต้น ด้วยการช่วยฟื้นฟูป่าภูหลง และรณรงค์ส่งเสริมให้คนทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้ยืนต้น สร้างป่า โดยเน้นให้ปลูกในที่ดินของตน และที่สาธารณะที่ตนสามารถดูแลต่อเนื่องได้ ทั้งในเมืองและชนบท เพื่อขยายพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น ซึ่งเป็นการทำบุญที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกปัจจุบัน อันถือเป็นบุญที่ให้อานิสงส์มากและยาวนาน ดังพุทธพจน์ที่พระอาจารย์ไพศาลอ้างไว้ในหนังสือเล่มนี้คือ

“ชนเหล่าใดปลูกสวน ปลูกป่า สร้างสะพาน
จัดที่บริการน้ำดื่ม และบึงบ่อสระน้ำ ให้ที่พักอาศัย
บุญของชนเหล่านั้นย่อมเจริญงอกงามทั้งคืนทั้งวัน ตลอดทุกเวลา”

ท้ายนี้ ขอเชิญชวนทุกท่านมาร่วมกันทำบุญให้โลก ให้ตนเองและลูกหลาน ด้วยการปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินของตนและพื้นที่ใกล้ตัว ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือในชนบท แล้วหมั่นดูแลต่อเนื่องจนเติบใหญ่ ให้มนุษย์และสรรพสัตว์ได้พึ่งพาอาศัยใช้ประโยชน์ บุญนี้จะช่วยฟื้นฟูและรักษาธรรมชาติเพื่อให้เกื้อกูลต่อการเข้าถึงธรรมด้วย

ขออานิสงส์ที่พวกเราทั้งหลายได้ร่วมกันทำบุญสร้างป่า ทั้งในบัดนี้และอนาคตเบื้องหน้า จงเป็นพลังเกื้อหนุนให้พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล เจริญงอกงามในธรรมที่องค์พระศาสดาทรงแสดงไว้ จนบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด คือพระนิพพาน เพื่อสืบสายธารธรรมและรักษาธรรมชาติให้ยืนยาวถึงอนุชน ตราบนานเท่านานเทอญ

คณะทำงานโครงการทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม

วิสาขบูชา ๒๕๖๐

สารบัญ

ผู้ปลูกป่ารักษาต้นไม้
คือผู้เกื้อกูลโลก ส่งเสริมธรรม
บุญของผู้นั้น ย่อมเจริญทุกเมื่อเชื่อวัน

พระไพศาล วิสาโล

ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

พระไพศาล วิสาโล

ไม่ว่ามนุษย์มีวิทยาการล้ำเลิศเพียงใด มีเทคโนโลยีวิเศษมหัศจรรย์แค่ไหน ก็มิอาจแยกขาดจากธรรมชาติได้ ความอยู่รอดของเราทุกคนล้วนพึ่งพาธรรมชาติทั้งสิ้น หากธรรมชาติมีอันเป็นไป ก็ไม่มีใครที่จะรอดพ้นจากอันตรายได้เลย

ธรรมชาตินั้นมีคุณูปการอย่างมากต่อชีวิตของเรา มากกว่าที่เราคาดคิดเสียอีก

คุณค่าต่อชีวิต

คุณค่าของธรรมชาติที่ผู้คนตระหนักและเห็นได้ชัดก็คือ คุณค่าในการบำรุงเลี้ยงชีวิต มิใช่แค่ปัจจัยสี่เท่านั้นที่เราทุกคนต้องการเพื่อความอยู่รอด ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ อากาศ และน้ำ หากขาดอากาศแค่ไม่กี่นาที หรือขาดน้ำแค่ไม่กี่วัน ร่างกายเราก็หยุดทำงาน อาหารอาจซื้อได้จากร้านในบางครั้ง แต่อากาศและน้ำ เราต้องพึ่งธรรมชาติเป็นหลัก

นอกจากเป็นสิ่งจำเป็นต่อความอยู่รอดแล้ว ธรรมชาติโดยเฉพาะต้นไม้และผืนป่า ยังมีคุณค่าอย่างมากต่อสุขภาพของเรา เรารู้มานานแล้วว่ามันช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์และลดมลพิษในอากาศ แต่ที่เพิ่งรู้ก็คือมันยังช่วยป้องกันโรคต่าง ๆ มากมายที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อไม่นานมานี้มีการวิจัยในฮอลแลนด์พบว่า ผู้อาศัยในรัศมีหนึ่งกิโลเมตรรอบพื้นที่สีเขียว มีอัตราการเกิดโรค ๑๕ โรคน้อยกว่าที่อื่น ได้แก่ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคหืด ไมเกรน โรคซึมเศร้า เป็นต้น

สำหรับคนที่เจ็บป่วย การได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ หรือแม้แต่ได้เห็นธรรมชาติ ช่วยให้ฟื้นตัวเร็วขึ้น ดังพบว่า คนที่ผ่านการผ่าตัดใหญ่ หากพักในห้องที่มองเห็นธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ท้องฟ้า มีแนวโน้มฟื้นไข้ได้เร็วกว่าคนที่อยู่ในห้องที่มีกำแพงทึบทั้ง ๔ ด้าน

ผลดีต่อสุขภาพนั้น บ่งชี้ว่าธรรมชาติมีอิทธิพลต่อจิตใจด้วย กล่าวคือ เมื่อจิตใจผ่อนคลาย เบิกบาน เพราะได้เห็นธรรมชาติ สุขภาพก็ดีขึ้น ทำให้เจ็บป่วยน้อยลง ส่วนที่เจ็บป่วยก็ฟื้นตัวดีขึ้น

คุณค่าต่อจิตใจ

ธรรมชาตินั้นช่วยลดความเครียดได้เป็นอย่างดี คนที่มองออกไปเห็นต้นไม้และพื้นที่สีเขียว ไม่เพียงหายป่วยเร็วกว่าเท่านั้น หากยังเรียนหนังสือได้ดีกว่า รวมทั้งมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงน้อยกว่า การตรวจวัดการทำงานของร่างกาย บ่งชี้ว่า เมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ หรือแม้แต่การเห็นภาพธรรมชาติเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ช่วยให้เราจิตใจสงบลงและทำงานได้ดีขึ้น

ที่ประเทศเกาหลีใต้ วิธีหนึ่งที่ใช้เยียวยาผู้ที่เครียดจัดจนล้มป่วย ก็คือการพามาสัมผัสกับป่า ทำกิจกรรมผ่อนคลายท่ามกลางแมกไม้ที่ร่มรื่น รวมทั้งเดินป่าในยามเช้า มหาวิทยาลัยบางแห่งเปิดสอนวิชา "ป่าไม้บำบัด" เพื่อฟื้นฟูจิตใจของผู้คน ซึ่งทำงานหนักจนหาความสงบในจิตใจไม่ได้

การช่วยน้อมใจให้สงบและผ่อนคลายคือคุณค่าอีกประการหนึ่งของธรรมชาติ ที่ผู้คนเริ่มตระหนักมากขึ้น อันที่จริงคุณค่าดังกล่าวเป็นที่รับรู้กันมานานแล้ว นี้คือเหตุผลสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้พระภิกษุทั้งหลายเข้าป่าเพื่อบำเพ็ญสมาธิภาวนา

ในสมัยพุทธกาล มีพระภิกษุหลายรูปเมื่อได้สัมผัสกับความสงบแห่งป่าเขา จิตใจเป็นสุขอย่างยิ่ง เช่น พระภูตเถระ ท่านได้กล่าวเป็นคาถาว่า

“ยามใด ณ ริมฝั่งธารใส
มวลดอกไม้ป่านานาพรรณสะพรั่ง
ภิกษุนั่งบำเพ็ญฌานภาวนา
ยามนั้น (จงรู้เถิดว่า) ไม่มีสุขใด
จะยิ่งใหญ่ไปกว่านี้”

จากความสงบ สู่ความสว่าง

อย่างไรก็ตามความสงบนั้นเป็นเพียงอานิสงส์เบื้องต้นของคุณค่าทางจิตใจที่ได้จากธรรมชาติ คุณค่าที่สูงกว่านั้นคือปัญญา หรือการเห็นธรรมะ จนขจัดอวิชชาอันเป็นรากเหง้าแห่งความทุกข์ให้หมดไป

พระเอกวิหาริยเถระ ได้พรรณนาถึงประสบการณ์ของท่านในป่าแห่งหนึ่งว่า

“ยามสายลมเย็นพลิ้วอ่อน
กลิ่นอบอวลขจรไปทั่วทิศ
ฉันนั่งสงบจิต ณ ยอดผา
จะเพียรขจัดอวิชชาไปจากจิตใจ”

ธรรมชาติเผยแสดงธรรมะให้เราเห็นตลอดเวลา อยู่ที่ว่าเราจะเปิดใจรับรู้หรือไม่ และสายสัมพันธ์ระหว่างเรากับธรรมชาติแน่นแฟ้นเพียงใด ในสมัยพุทธกาลมีพระหลายรูปที่บรรลุธรรมเพราะเห็นธรรมจากธรรมชาติ บางท่านเห็นดอกบัวที่ตูม บาน แล้วก็ร่วงโรย

พิจารณาใบไม้ที่เขียวสดใสแต่แล้วก็ร่วงลงดิน ทั้งหมดนี้เผยแสดงให้เห็นสัจธรรมความจริงของชีวิตว่าทุกอย่างไม่เที่ยง ไม่จีรัง แปรเปลี่ยนเป็นนิจ

แม้แต่พยับแดดหรือน้ำค้างบนยอดหญ้าก็แสดงธรรมได้อย่างลุ่มลึก กวีชาวญี่ปุ่น ชื่ออิสสะ เขียนบทกวีสั้น ๆ ว่า "พุทธธรรมเปล่งประกายจากหยดน้ำบนยอดหญ้า" หยดน้ำหยดเล็ก ๆ บนยอดหญ้าที่แสนธรรมดาสามัญจนผู้คนมองข้ามนั้น สามารถเผยแสดงสัจธรรมอันลึกซึ้งได้ หากใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งด้วยใจสงบ ปัญญาย่อมบังเกิด สอดคล้องกับที่หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เคยกล่าวว่า "ธรรมนั้นมีอยู่ทุกหย่อมหญ้า สำหรับคนที่มีปัญญา" ที่ท่านพูดเช่นนี้ก็เนื่องจากสมเด็จพระราชาคณะท่านหนึ่งถามหลวงปู่มั่นว่า ท่านไม่ได้เรียนปริยัติธรรมแล้วท่านรู้ธรรมะได้อย่างไร ทำไมถึงสั่งสอนญาติโยมได้ ท่านจึงตอบประโยคนี้ เพราะท่านได้เรียนรู้ธรรมะจากธรรมชาติ

ท่านอาจารย์พุทธทาสมักแนะผู้ที่ไปสวนโมกข์ว่า ให้ฟังเสียงต้นไม้พูดบ้าง ฟังเสียงก้อนหินสอนธรรมะบ้าง เพราะว่าธรรมชาติสอนทั้งสัจธรรมและจริยธรรม สัจธรรมคือความจริง ส่วนจริยธรรมหมายถึงข้อควรปฏิบัติ หรือคำสอนที่ควรนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จริยธรรมข้อหนึ่งก็คือ การเป็นผู้ให้ ต้นไม้ไม่เคยรับฝ่ายเดียว แม้ตอนเป็นต้นกล้าก็ไม่เพียงดูดน้ำมาเลี้ยงกิ่งก้านลำต้นเท่านั้น แต่ยังคายน้ำให้แก่โลกด้วย ต้นไม้เอาปุ๋ยมาจากดินแล้วก็ทิ้งใบและกิ่งเพื่อเป็นปุ๋ยกลับคืนพื้นดิน ครั้นเติบใหญ่ ก็แผ่กิ่งก้านสาขา ให้สัตว์ต่าง ๆ ได้มาพึ่งพาอาศัย รวมทั้งให้ผลไม้เป็นอาหารแก่สัตว์นานาชนิด นี้คือความกตัญญูรู้คุณและความเมตตาที่เราสามารถเรียนรู้ได้จากต้นไม้

เวลาเราเอาขยะ ปัสสาวะ อุจจาระเทลงไปที่โคนต้นไม้ ต้นไม้ไม่เคยรังเกียจ กลับแปรเปลี่ยนเป็นอาหารหล่อเลี้ยงลำต้น กิ่งใบ และดอกผล ดอกไม้ที่หอม และผลไม้ที่หวานก็มาจากขยะ รวมทั้งซากพืชซากสัตว์ เวลาต้นไม้เจอแดดที่แรงกล้า ต้นไม้ก็แผ่กิ่งก้านเปลี่ยนแดด

ให้เป็นร่มเงาแก่ผู้ที่มาพักอาศัย ถ้าเราเปิดใจเรียนธรรมะจากต้นไม้ ก็จะตระหนักว่าทุกข์นั้นสามารถเปลี่ยนให้กลายเป็นสุขได้ เราจะรู้จัก เปลี่ยนร้ายให้กลายเป็นดี เมื่อมีใครตำหนิเรา แทนที่จะโกรธ ก็เปลี่ยนให้เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดปัญญา ถ้ามนุษย์เราเรียนรู้จากธรรมชาติ รู้จักเสียสละ มีความกตัญญู รวมทั้งรู้จักเปลี่ยนร้ายให้กลายเป็นดี เราจะมีชีวิตที่ผาสุกและเจริญงอกงาม นี่คือจริยธรรมที่ได้จากธรรมชาติ

คุณค่าดังกล่าวของธรรมชาติ ไม่เพียงหล่อเลี้ยงชีวิตจิตใจของเราให้เจริญงอกงาม แต่ยังหล่อเลี้ยงพุทธศาสนาให้ยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ อันที่จริง ไม่ผิดหากจะกล่าวว่าพุทธศาสนากำเนิดขึ้นได้ก็เพราะมีธรรมชาติเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

จุดตั้งต้นของพระพุทธศาสนา

ชาวพุทธทุกคนย่อมทราบดีว่า เมื่อพระพุทธเจ้าครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์ เสด็จบรรพชาแล้ว ได้ทรงศึกษากับเจ้าสำนักคนสำคัญในสมัยนั้น ก็ยังไม่พบหนทางดับทุกข์ จึงทรงหันมาบำเพ็ญเพียรด้วยหนทางของพระองค์เอง เริ่มต้นด้วยการเลือกหาสถานที่ที่เหมาะกับการปฏิบัติ

เมื่อเสด็จมาถึงอุรุเวลาเสนานิคม ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ทรงดำริว่าเป็นสถานที่เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร เนื่องจากมีความสงบสงัดร่มรื่น ดังได้ตรัสว่า

“ภูมิสถานถิ่นนี้เป็นที่รมณีย์หนอ มีไพรสณฑ์ร่มรื่น น่าชื่นบาน ทั้งมีแม่น้ำไหลผ่าน น้ำใส เย็นชื่นใจ ชายฝั่งท่าน้ำก็ราบเรียบ ทั้งโคจรคามก็มีอยู่โดยรอบ เป็นสถานที่เหมาะจริงหนอที่จะบำเพ็ญเพียรสำหรับกุลบุตรผู้ต้องการทำความเพียร”

เมื่อทรงดำริเช่นนี้แล้ว พระองค์ก็ประทับนั่ง ณ ที่นั้น แล้วทรงตกลงใจว่า “ที่นี่ละเหมาะที่จะบำเพ็ญเพียร”

ในที่สุดพระองค์ก็ตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ เห็นแจ้งในสัจธรรม จนจิตเป็นอิสระจากความทุกข์ทั้งปวง นับแต่นั้นพุทธศาสนาก็ถือกำเนิดขึ้น

ธรรมชาติอันสงบร่มรื่นคือจุดกำเนิดของพระพุทธศาสนา ดังสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวว่า "ถิ่นรมณีย์ คือที่ตั้งต้นของพระพุทธศาสนา"

มิเพียงเป็นจุดตั้งต้นของพระพุทธศาสนาเท่านั้น ธรรมชาติอันสงบสงัดยังเกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนามาโดยตลอด เมื่อพระพุทธองค์ทรงบรรลุธรรมแล้วก็อยู่กับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ อาศัยป่าหรือวนารามเป็นสถานที่ประกาศสัจธรรมและบ่มเพาะปัญญาให้แก่พระสงฆ์ และคฤหัสถ์จนบรรลุธรรมเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็ทรงแนะนำให้พระภิกษุทั้งหลายปลีกวิเวก บำเพ็ญเพียรในป่า จนเห็นแจ้งในสัจธรรมเป็นอันมาก จนเกิดประเพณีธุดงค์จาริกในเขตป่า รวมทั้งการเกิดวัดป่าหรืออรัญวาสี ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสืบทอดคำสอนของพระพุทธองค์ ให้สืบเนื่องมาจนทุกวันนี้

ในเมื่อธรรมชาติมีคุณูปการอย่างยิ่งต่อพุทธศาสนา การเคารพและปกป้องรักษาธรรมชาติ จึงเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของชาวพุทธ

ต้นไม้คือมิตรที่มีบุญคุณ

ทุกวันนี้ผู้คนมองต้นไม้เป็นเสมือนวัตถุที่ไม่มีความหมายต่อเรานอกจากเป็น "สินค้า" หรือ "ทรัพยากร" และหากไม่มีราคาค่างวดด้วยแล้ว ก็ไม่มีความหมายใด ๆ เลย แต่พุทธศาสนามองว่าต้นไม้นั้นเป็นเสมือนมิตร ดังตรัสเป็นพุทธภาษิตว่า "บุคคลนั่งก็ตาม นอนก็ตามที่ร่มเงาต้นไม้ใด ไม่ควรหักรานกิ่งต้นไม้นั้น เพราะว่าผู้ประทุษร้ายมิตรเป็นคนเลวทราม"

ในคัมภีร์ชาดกมีเรื่องราวเกี่ยวกับการทำร้ายต้นไม้ว่า ไม่ต่างกับการทำร้ายผู้ที่มีบุญคุณและดังนั้นจึงต้องรับผลร้ายตามมา

ชาดกเรื่องหนึ่งกล่าวถึงต้นไทรใหญ่ที่ถูกพ่อค้ากลุ่มหนึ่งโค่นล้มว่า

“กิ่งด้านทิศตะวันออกให้น้ำอาบ

กิ่งด้านทิศใต้ให้ข้าวและน้ำดื่ม

กิ่งด้านทิศตะวันตกให้เหล่านารี

ส่วนกิ่งด้านทิศเหนือให้ทรัพย์ที่น่าปลื้มใจทุกอย่าง

พ่อค้าวาณิชทั้งหลาย ต้นไทรมีความผิดอะไรหรือ”

พ่อค้ากลุ่มนี้มีความโลภจึงโค่นล้มต้นไทร ทำให้ชาวบ้านไม่พอใจ ในที่สุดก็มีนาคออกมาฆ่าพ่อค้าเหล่านั้นจนหมด นี้คือผลจากการทำร้ายต้นไม้ ซึ่งเป็นอุทาหรณ์สอนใจคนทุกวันนี้ได้เป็นอย่างดี

ชาดกเรื่องนี้สอนว่าต้นไม้มีบุญคุณกับมนุษย์เรา เพราะฉะนั้นจึงควรที่เราจะเคารพปกป้องธรรมชาติเช่นเดียวกับที่ควรปกป้องผู้มีพระคุณ

ในทัศนะของพุทธศาสนา ต้นไม้ไม่ใช่เป็นวัตถุที่เราจะทำอะไรก็ได้ตามใจ แต่เป็นมิตรของมนุษย์ รู้จักรักสุขเกลียดทุกข์เช่นเดียวกับมนุษย์ ทัศนคติดังกล่าวตรงกับวัฒนธรรมหลายแห่งในตะวันออก รวมทั้งวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมืองในอเมริกาหรืออินเดียนแดง

ชาวอินเดียนแดงผู้หนึ่งสะท้อนคติความเชื่อดังกล่าวอย่างชัดเจน เมื่อเขาพรรณนาถึงความรู้สึกหลังจากที่เห็นธรรมชาติถูกทำลายต่อหน้าต่อตา

“เวลาเราสร้างบ้านเราจะทำช่องเล็ก ๆ เวลาเราเผาหญ้าเราจะไม่ทำลายจนพินาศ เราจะเขย่าต้นไม้เมื่อต้องการลูกโอ๊คและลูกสน แต่จะไม่โค่นทั้งต้น เราจะใช้แต่ไม้ที่ตายแล้ว แต่คนขาวจะขุดดินเป็นหลุมใหญ่ โค่นไม้ทั้งต้น ฆ่าทุกอย่าง ต้นไม้บอกว่าฉันเจ็บ อย่าทำร้ายฉัน แต่พวกเขาก็ยังโค่นและตัดต้นไม้ วิญญาณของแผ่นดินเกลียดพวกเขา พวกเขาห้ำหั่นต้นไม้และถอนทั้งรากทั้งโคน พวกเขาเลื่อยต้นไม้เป็นแผ่น ๆ การทำเช่นนั้นเป็นการทำร้าย

ต้นไม้ ชาวอินเดียนไม่เคยทำร้ายสิ่งใด แต่คนขาวทำร้ายทุกอย่าง พวกเขาระเบิดหินจนกระจายไปทั่วผืนดิน ก้อนหินพูดว่าอย่า เธอกำลังทำร้ายฉัน แต่คนขาวไม่สนใจ ทุกแห่งที่คนขาวไปถึงมีแต่ความเจ็บปวด”

คนไทยสมัยก่อนมีทัศนคติคล้ายคลึงกัน คือเคารพธรรมชาติ ไม่ผลาญทำลายธรรมชาติ แม้วิถีชีวิตต้องอาศัยธรรมชาติ แต่ก็เบียดเบียนหรือใช้เท่าที่จำเป็น จึงมีวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาติ เมื่อเซอร์จอห์น บาวริ่ง มาเมืองไทยสมัยรัชกาลที่ ๔ ราวพ.ศ. ๒๓๙๘ ขณะที่นั่งเรือมาทางปากแม่น้ำเจ้าพระยา ก่อนจะถึงกรุงเทพฯ เขาได้บรรยายไว้ว่า “แม่น้ำนั้นดูงดงามมาก และเต็มไปด้วยสวนที่บริบูรณ์ตลอดริมฝั่งแม่น้ำ มีต้นกอไผ่ขึ้นเป็นหย่อมตลอดเป็นทางไป มีต้นไม้พรรณต่าง ๆ มีใบเขียวชอุ่มทั่วทาง ความสวยงามของริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ยากที่จะเขียนให้งามเหมือนได้ ผลไม้ดอกไม้ชูดอกออกช่อออกไสวไปทั้งนั้น สัตว์ต่าง ๆ มีมากและดูเชื่องไม่ค่อยหนีคน และปลาในแม่น้ำผุดโผล่งพล่างตลอดทางไป นกก็เชื่องจับเจ่านิ่ง ไม่ค่อยจะมีคน”

นี้คือวิถีชีวิตที่บรรสานสอดคล้องกับธรรมชาติ แม้จะต้องกินปลาเป็นอาหาร แต่ก็จับแต่พอกิน ถ้ากินไม่หมดก็ตากหรือหมัก แต่ไม่ทิ้ง ทั้ง ๆ ที่จับปลาง่ายมาก เมื่อตัดต้นไม้ก็จะใช้ให้หมด ไม่เหลือทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะคนไทยสมัยก่อนมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ จนเกิดสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นโดยเฉพาะกับต้นไม้

ปกป้องป่าคือหน้าที่ของชาวพุทธ

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัดราชาธิวาส ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๒ ชาวบ้านเรียกว่าวัดสมอราย เวลานั้นวัดสมอรายอยู่ชานเมือง ต้นไม้ขึ้นหนาแน่น กุฏิวิหารแทรกอยู่ตามป่า มีอยู่คราวหนึ่งพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จะเสด็จไปทอดกฐินที่วัดสมอราย พนักงานมาตรวจสถานที่

ก็เห็นว่าทางเสด็จมีต้นไม้กีดขวางเกะกะ พนักงานอยากจะตัดกิ่งไม้ แต่ถูกเจ้าอาวาสวัดสมอรายห้ามไว้ พนักงานก็อ้างพระเจ้าอยู่หัว ท่านเจ้าอาวาสจึงพูดว่า "จะเสด็จมาหรือไม่เสด็จมาก็ตามเถอะ แต่ห้ามตัด" ความทราบถึงพระองค์ จึงทรงมีพระบัญชาไม่ให้ตัดกิ่งไม้

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับหลวงพ่อชา สุภทฺโท สมัยที่วัดหนองป่าพงสร้างใหม่ ๆ พระและแม่ชีเป็นมาลาเรียกันมาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาเห็นสภาพวัดก็บอกหลวงพ่อชาว่าป่ารกเกินไป ต้องตัดต้นไม้ออกจะได้ไม่มียุงมาก แต่หลวงพ่อชายืนกรานไม่ให้ตัด ท่านบอกว่า "คนตายชะ เอาป่าไว้ก็พอ พระหรือชีก็ตามตายแล้วก็ไปแล้ว เอาป่าไว้เสียดีกว่า"

ชาวพุทธย่อมเคารพธรรมชาติ เพราะเหตุนี้การอนุรักษ์ป่าจึงควรถือว่าเป็นงานสำคัญของชาวพุทธ มิใช่เพียงเพราะป่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตเท่านั้น หากป่ายังเป็นสถานที่ที่เอื้อเฟื้อต่อการบำเพ็ญกรรมฐานเพื่อเจริญสมาธิและปัญญา ป่าที่สงบสงัดนอกจากช่วยให้จิตสงบได้ง่ายแล้ว ยังเอื้อต่อการมองตนเพื่อเห็นธรรมชาติของจิตใจด้วย ในเมื่อป่ามีคุณค่าเช่นนี้ เราจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ป่า มิใช่เพื่อประโยชน์ของเราและอนุชนรุ่นหลังเท่านั้น หากยังเพื่อรักษาธรรม และเป็นการตอบแทนคุณของธรรมชาติด้วย

อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ลำพังการอนุรักษ์ป่าย่อมไม่เพียงพอแล้ว เพราะป่าทุกวันนี้หดหายไปมาก การฟื้นฟูป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่า เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ควรทำ

การปลูกป่า จัดว่าเป็นบุญอย่างหนึ่งในพุทธศาสนา เพราะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังมีพุทธพจน์ว่า "ชนเหล่าใดปลูกสวน ปลูกป่า สร้างสะพาน จัดที่บริการน้ำดื่มและบึงบ่อสระน้ำ ให้ที่พักอาศัย บุญของชนเหล่านั้นย่อมเจริญงอกงามทั้งคืนทั้งวัน ตลอดทุกเวลา"

พุทธพจน์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน แต่เป็นคำสอนที่ถูกมองข้ามไป ชาวพุทธจำนวนไม่น้อยมีความเข้าใจว่า การทำบุญต้องทำกับพระ และทำด้วยการ

บริจาคเงินเท่านั้น แต่ความจริงแล้ว การทำประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือช่วยเหลือผู้ยากไร้ ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง และไม่จำเป็นต้องให้ทานหรือบริจาคเงินก็ได้ การสละแรงกาย ช่วยเหลือส่วนรวม ก็เป็นการทำบุญ เช่นเดียวกับการรักษาศีล การฟังธรรม และการภาวนา ซึ่งไม่ต้องใช้เงินเลย

คนไทยสมัยก่อนเวลาปลูกต้นไม้ จะไม่ได้นึกถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากต้นไม้เท่านั้น แต่ยังนึกถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้อื่นรวมไปถึงสรรพสัตว์ด้วย เช่น คนเมืองเพชร เวลาปลูกต้นไม้ จะอธิษฐานว่า "พุทธังผลาผล นกเกาะเป็นบุญ คนกินเป็นทาน ธัมมังผลาผล นกเกาะเป็นบุญ คนกินเป็นทาน สังฆังผลาผล นกเกาะเป็นบุญ คนกินเป็นทาน" การปลูกต้นไม้จึงเป็นทั้งการทำบุญและการสานสัมพันธ์ระหว่างตนกับเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ให้กระชับแน่นด้วย สมกับที่เป็นเพื่อนร่วมสังสารวัฏ

ในยุคที่ธรรมชาติถูกทำลาย ป่าหดหาย บุญอย่างหนึ่งที่เราต้องระดมทำกันก็คือ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และฟื้นฟูป่า รวมทั้งเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น ซึ่งไม่เพียงก่อคุณประโยชน์ทางกายเท่านั้น หากยังส่งผลดีต่อจิตใจของผู้คน เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับชาวพุทธคือ เป็นการรักษาถิ่นรมณีย์ให้เป็นสถานที่เกื้อกูลต่อการบำเพ็ญภาวนาเพื่อเสริมสร้างธรรมในใจของผู้คน อันเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง

ทำบุญด้วยการปลูกป่า

นอกจากเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว การอนุรักษ์ธรรมชาติ และฟื้นฟูป่า ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บำเพ็ญบุญดังกล่าวด้วย อาทิ ลดความเห็นแก่ตัว เพิ่มพูนเมตตาธรรมในจิตใจ รวมทั้งได้สัมผัสกับความสุขใจอันเกิดจากการเกื้อกูลผู้อื่น หลายคนที่ได้ลงมือปลูกป่าด้วย

ตนเอง ได้พบว่า แม้กายจะเหนื่อย แต่ใจเป็นสุข อันเกิดจากความปีติและภาคภูมิใจที่ได้ทำสิ่งดี ๆ รวมทั้งเห็นพลังที่เกิดขึ้นในใจตน

เคยมีจิตอาสากลุ่มหนึ่งมาปลูกป่าที่วัดป่ามหาวัน ช่วงนั้นมีฝนตกหนัก การปลูกป่าจึงทำได้ลำบาก ทุลักทุเลไม่น้อย หลังจากที่ปลูกป่าเป็นเวลาสองวัน วันสุดท้ายก่อนกลับ กิจกรรมอันหนึ่งที่ให้จิตอาสาทำก็คืออยู่ในความเงียบ ทบทวนชีวิตที่ผ่านมาในช่วงสองสามวัน จากนั้นให้ออกไปสัมผัสกับธรรมชาติเป็นเวลา ๑๕ นาที น้อมใจให้สงบและเปิดใจรับฟังเสียงของธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นเมฆ ก้อนหิน ต้นไม้ และทุ่งหญ้า สดับฟังเสียงธรรมชาติว่าธรรมชาติอยากจะบอกอะไรเรา หลังจากนั้นก็มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์

คนหนึ่งเล่าว่า เขาได้ยินเสียงธรรมชาติ สายลม ต้นไม้ ขอบคุณเขา บางคนเล่าว่าต้นไม้ได้กระซิบบอกเธอว่า ถ้าเธอรู้สึกเหงาเมื่อกลับบ้านขอให้กลับมาที่นี่เพราะฉันเป็นเพื่อนเธอ หลายคนรู้สึกว่า หลังจากที่ได้มาปลูกป่า เขารู้สึกถึงสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ รู้สึกอบอุ่นมาก

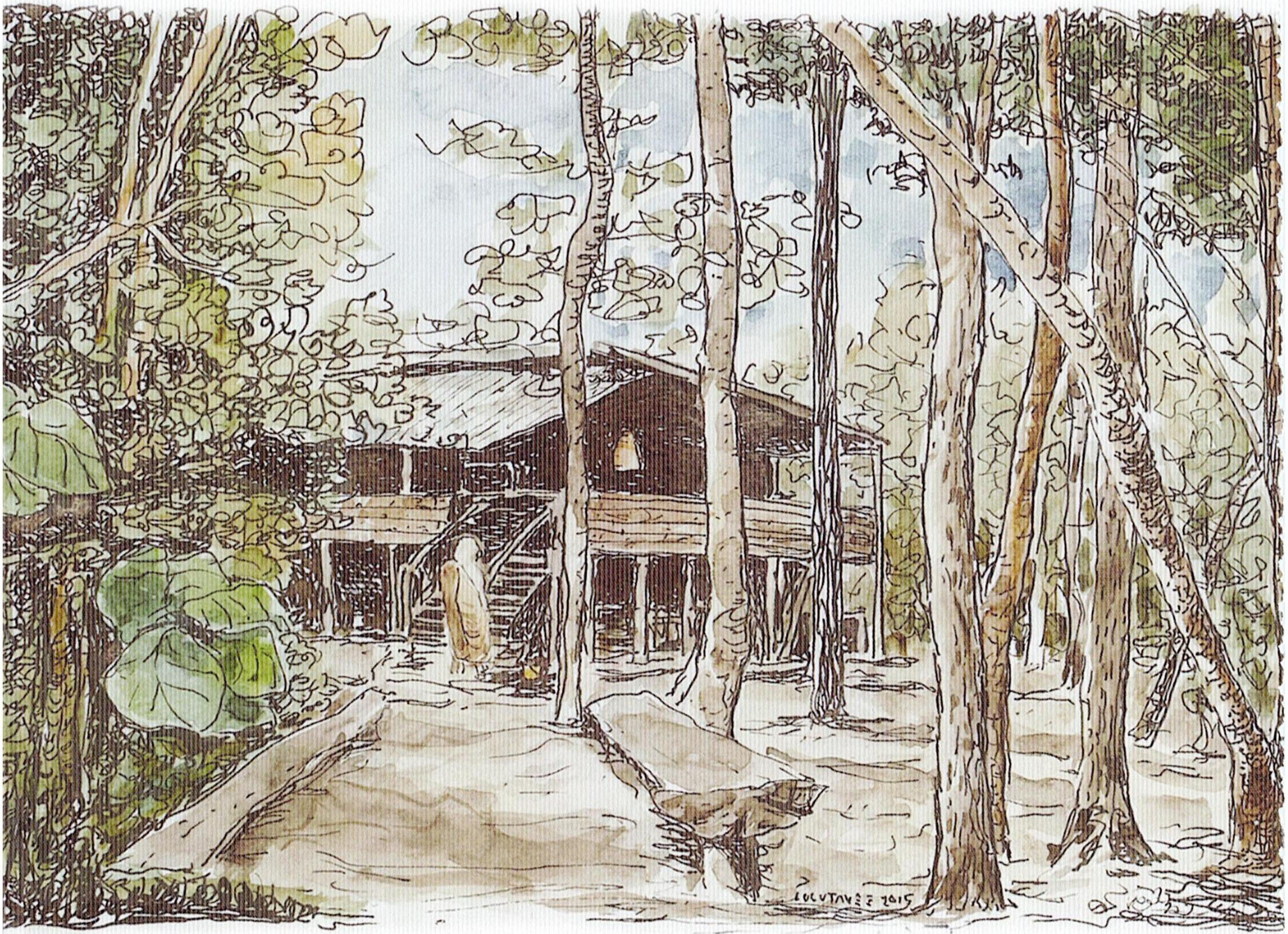
มีคนหนึ่งเล่าว่า วันแรกที่เธอมาถึง มองไปที่หน้าวัด เห็นต้นไม้ใหญ่ยืนต้นโดดเดี่ยวอยู่กลางไร่มันสำปะหลัง เธอรู้สึกหดหู่เศร้าใจมากที่เห็นป่าถูกทำลาย และรู้สึกทดท้อว่าทำอะไรไม่ได้เลยกับปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดขึ้นทุกหนแห่ง เธอเล่าว่าเธอรู้สึกว่าตนเองเป็นเสมือนต้นหญ้า ไม่มีเรี่ยวแรงจะทำอะไรได้ แต่หลังจากได้ปลูกป่าสองวัน พอถึงวันที่สาม เธอเดินไปยังจุดเดิม แต่คราวนี้ไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นเสมือนต้นหญ้าแล้ว แต่รู้สึกเหมือนเป็นต้นไม้ใหญ่ คือรู้สึกว่าตนเองมีพลังมีความสามารถที่จะทำสิ่งดี ๆ ให้แก่โลกใบนี้ จากเดิมที่รู้สึกว่าทำอะไรไม่ได้เลย ก็กลับมีเรี่ยวแรงขึ้นมาใหม่

การทำบุญปลูกป่าเป็นสิ่งที่โลกกำลังต้องการอย่างยิ่ง นอกจากจะช่วยชะลอปัญหาโลกร้อน ลดความผันผวนแปรปรวนของดินฟ้าอากาศแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างสุขภาวะแก่ผู้คนทั้งกายและใจ เราไม่จำเป็นต้องรอปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมซึ่งอยู่ห่างไกล แต่ควรลงมือทำเสียแต่วันนี้ในพื้นที่ใกล้ตัว เช่น ปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินของตน ไม่ว่าในเมืองหรือต่างจังหวัด และหมั่นดูแลต่อเนื่องจนเติบใหญ่ ให้มนุษย์และสรรพสัตว์ได้พึ่งพาอาศัยใช้ประโยชน์

นอกจากการทำบุญตามประเพณีในโอกาสสำคัญ เช่น วันเกิด วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา หรือวันปีใหม่ ด้วยการใส่บาตร ถวายสังฆทานแล้ว เราควรทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นให้แก่สถานที่และความเบิกบานใจให้แก่ตนเองด้วย หากคนไทยนิยมทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้จนกลายเป็นประเพณีทั้งประเทศ เมืองไทยจะเขียวขจีและผู้คนจะมีความสุขมากขึ้น ประเพณีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ง่ายหากมีค่านิยมอีกประการหนึ่งเกิดขึ้นควบคู่กัน นั่นคือการมอบต้นไม้เป็นของขวัญ เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งน้ำใจและความปรารถนาดี ไม่ว่าในวาระสำคัญของชีวิตหรือของพระศาสนา

นี้คือการทำบุญที่มีอานิสงส์มาก เป็นบุญที่ให้ทั้งประโยชน์ตน เป็นประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังและช่วยสร้างโลกนี้ให้ดีงาม น่าอยู่ จึงเป็นบุญที่เราควรหมั่นทำเป็นนิจ

2015

ครึ่งหนึ่งของชีวิต อุทิศเพื่ออนุรักษ์ป่า

พระไพศาล วิสาโลและคณะ

งานหนึ่งที่**หลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณ** ทำมาตลอดเมื่อมาอยู่วัดป่าสุคะโต นั่นคืองานอนุรักษ์ป่า หลวงพ่อเคยพูดกับลูกศิษย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ว่า "ชีวิตของหลวงพ่อที่เหลืออยู่นี้ก็เจียดให้ป่าครึ่งหนึ่ง เจียดให้ผู้คนอีกครึ่งหนึ่ง" งานอนุรักษ์ป่านั้นเป็นงานที่หนักมาก เนื่องจากชาวบ้านลักลอบมาตัดไม้ ล่าสัตว์ ยิงนก ตลอดจนบุกรุกพื้นที่ป่าในวัดอยู่เนือง ๆ การห้ามปรามของท่านทำให้บางคนไม่พอใจ ถึงกับกล่าวหาท่านในทางเสียหายก็มี แต่ท่านก็ไม่เคยหวั่นไหวหรือย่อท้อ ทั้งนี้เพราะท่านมีความรักและรู้สึกผูกพันเชื่อมโยงกับธรรมชาติมาก

ท่านเคยกล่าวว่า "ป่าเป็นมิตรที่ซื่อสัตย์สุจริตที่สุด แม้แต่สัตว์ที่อยู่ตามป่าถ้าเราอยู่เป็นนะ ก็คล้าย ๆ กับว่ามันรู้จักใจกัน ก็เป็นมิตรกันทั้งหมด" กับต้นไม้ ท่านมองว่า "เขาก็เหมือนกับคนนี่แหละ... ไม้บางประเภทพอถูกมีดถูกของคม ปรากฏว่าเขาก็อาจจะเจ็บเหมือนเรา มีเลือดมียางอะไรไหลออกเป็นแผล ต้องเจ็บปวดไปหลายวันกว่าที่จะสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้นหลวงพ่อเห็นว่าถ้าจะเด็ดใบไม้ใบหนึ่ง จะหักกิ่งไม้กิ่งหนึ่ง หรือจะตัดต้นไม้ต้นหนึ่งมันก็เหมือนกับฆ่าลูกของตัวเองจริง ๆ มันรู้สึกอย่างนั้น ไม่ต้องมีใครที่ไหนมาบอก มันมีความรู้สึกเอง"

ทุกครั้งที่ท่านกลับจากกิจนิมนต์เป็นเวลาหลายวัน อย่างแรก ๆ ที่ท่านมักทำเมื่อถึงวัดก็คือ การตรวจป่า รวมทั้งตรวจดูต้นกล้าที่ท่านปลูก และกล้าไม้ที่ท่านเพาะเอาไว้ หากเห็นต้นไม้ที่เหี่ยวแห้งทำท่าจะแย่ ท่านจะพยาบาลอย่างเต็มที่ บางต้นถูกลมพัดจนเอน ท่านก็พยายามหาไม้มาค้ำไว้ไม่ให้ตาย หลายต้นรอดตายได้ก็เพราะท่าน ท่านว่าต้นไม้เหล่านี้

หากพูดเป็นก็คงจะพูดว่า “โอ๊ย เกือบตายไป ถ้าหลวงพ่อไม่มาอีก ๒ วัน พวกหนูต้องตายแน่ ๆ”

ช่วงแรก ๆ วัดป่าสุคะโตมีพระไม่มาก ญาติโยมก็น้อย เวลาหลวงพ่ออยู่วัดคนเดียว ท่านก็มักจะเดินเข้าไปในป่า บ่อยครั้งเห็นต้นไม้โดนลมพัดจนล้ม ท่านก็จะเข้าไปช่วย ท่านเล่าว่า “ถ้าได้ช่วยต้นไม้ต้นหนึ่ง หลวงพ่อก็มีความรู้สึกเหมือนกับว่าได้ช่วยมนุษย์ไว้คนหนึ่ง... เมื่อใดได้ทราบว่าต้นไม้ต้นไหนมีคนเขาลักลอบตัดไปก็มีความรู้สึกเหมือนกับพ่อแม่ที่เป็นห่วงลูกจริง ๆ”

สำหรับหลวงพ่อคำเขียน ธรรมชาตินั้นมีคุณค่าต่อมนุษย์เหลือประมาณ นอกจากให้น้ำ ให้อากาศและอาหารแก่มนุษย์แล้ว ยังมีคุณค่าต่อจิตใจอย่างมาก ท่านเคยกล่าวว่า “ในธรรมชาตินั้น มีความงดงามหรือศิลปะที่บริสุทธิ์ อย่างเวลาฝนตกลงมา หลวงพ่อก็เคยนั่งดูเขานะ เขาเอาฟ้าและลมเป็นเสียงเพลงแล้วก็พากันฟ้อนรำ เคยเห็นไหม ต้นไม้เต้นระบำเวลาฝนตก ลมพัดใบของเขาจะปลิวไปปลิวมา ซึ่งดูแล้วสวยงามมาก และเวลาได้รับน้ำฝนใหม่ ๆ นี่ พวกเขาจะพากันผลิดอกออกผล ดูแล้วน่าชื่นใจจริง”

ไม่เพียงความงดงามเท่านั้น ธรรมชาติยังให้บทเรียนหรือสอนธรรมแก่เราได้ด้วย ท่านพูดถึงประสบการณ์ของท่านเองว่า “หลวงพ่อได้คำตอบปัญหาชีวิตของตัวเองก็ได้มาจากป่า ไม่ได้นั่งอยู่บนกุฏิอย่างนี้ หรือไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหน ๆ ที่มันเจริญ ๆ แต่เดินอยู่ในป่า นั่งพิงต้นไม้อยู่ในป่า แล้วก็ได้รับคำตอบปัญหาชีวิตมาซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง”

การหยั่งเห็นธรรมอย่างลึกซึ้ง ทำให้หลวงพ่อตระหนักว่าธรรมกับธรรมชาติไม่ได้แยกจากกันเลย เข้าถึงธรรมชาติเมื่อใดก็เห็นธรรมเมื่อนั้น “ธรรมะนั้นคือตัวธรรมชาติจริง ๆ ไม่ได้นอกเหนือจากธรรมชาติไปที่ไหน เราอาจจะบรรลุธรรมด้วยการสังเกตจากธรรมชาตินี้”

หลวงพ่อคำเขียนเคยเล่าว่า การที่ท่านขึ้นมาปักหลักอยู่บนภูแลนคา แทนที่จะสอนธรรมใกล้เขตเมือง ส่วนหนึ่งก็เพราะเห็นคุณค่าของธรรมชาติ “เหตุที่หลวงพ่อมาอยู่ที่นี่ ที่จริงส่วนหนึ่งก็เพราะมีความรับผิดชอบต่อป่า แต่อีกส่วนหนึ่งก็เพราะมีความเห็นว่า ป่านี้เหมาะที่จะใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจชนิดหนึ่งซึ่งทำสำเร็จได้ยาก นั่นก็คือการศึกษาพระธรรมหรือธรรมชาติ ซึ่งจะมีโอกาสสำเร็จได้มากกว่าที่จะไปอยู่ในชุมชน เพราะป่าจะช่วยให้เราได้เห็นอะไร ได้ตอบปัญหาอะไรที่มากกว่า คนที่คิดวุ่นวายสับสนอะไรมาแต่ก่อน พอเข้ามานั่งอยู่ในป่าสักระยะหนึ่ง อาจจะสัก ๒-๓ วันหรือ ๗ วันขึ้นไป ความกังวลต่าง ๆ ก็จะลดลงไป ทำให้มองเห็นปัญหาได้ชัด เหมือนกับน้ำที่ไม่มีอะไรไปรบกวน มันก็จะค่อย ๆ นิ่งลง จนทำให้เราได้เห็นเงาในน้ำ หรือเห็นหอย ปู ปลา อะไรต่าง ๆ ชีวิตของเราก็เหมือนกัน”

เคยมีคนถามหลวงพ่อว่า หลวงพ่อมีความรักธรรมชาติมาตั้งแต่แรกหรือไม่ ท่านตอบว่า ก่อนที่จะมาปฏิบัติธรรม ท่านไม่สนใจธรรมชาติเลย “หลวงพ่อเคยเป็นคนที่ถางป่าทำไร่ทำสวนคนหนึ่งเหมือนกัน หัวไร่ปลายนา ต้นไม้ต้นไร่ (ก็) โค่นลง ไปจุดไฟตอนหน้าแล้งนี่เผา ไม่ได้คิดอะไร” เมื่อเข้าใจธรรม ทัศนคติของท่านก็เปลี่ยนไป “ตั้งแต่รู้รูปนาม รู้ธรรมชาติ รู้สมมติ รู้บัญญัติ (ก็) เกิดรักธรรมชาติขึ้นมา... เห็นค่าของป่า เห็นต้นไม้ มันก็มีชีวิตชีวา เหมือนกับว่าพูดกันรู้เรื่องนะ... มันเหมือนเป็นสิ่งสิ่งเดียวกับตัวเรา ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อใคร ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเกลอกันหมด เป็นเพื่อนกันทั้งหมด มีการเกิดแก่เจ็บตายอะไรต่าง ๆ ตั้งแต่นั้นมาไม่เบียดเบียนอะไรใคร จนถึงทุกวันนี้”

หลังจากที่หลวงพ่อใช้ความเพียรในการรักษาป่าอยู่หลายปี การบุกรุกป่าหรือลักลอบตัดไม้ล่าสัตว์ในเขตวัดป่าสุคะโตก็ลดลงเหลือแต่ปัญหาไฟไหม้ป่า (ซึ่งเกิดจากฝีมือคน) ซึ่งทำลายสภาพป่าปีแล้วปีเล่า ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ โดยลามมาจากพื้นที่ใกล้เคียง ป่าถูกทำลาย ๒๐๐-๓๐๐ ไร่ พื้นที่ที่เคยรกครึ้มกลายเป็นพื้นที่โล่ง หลวงพ่อจึงชักชวน

ชาวบ้านมาช่วยปลูกป่า โดยปลูกพืชไร่ควบคู่กับการปลูกพืชยืนต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้หญ้าคาขึ้น อันจะกลายเป็นเชื้อไฟในหน้าแล้ง ไฟป่าจึงเกิดขึ้นน้อยลงและบรรเทาเบาบางลงอย่างมาก เมื่อมีการสร้างกำแพงล้อมรอบวัดประมาณปี ๒๕๔๕ (โดยมีชาวบ้านมาช่วยสร้างรับผิดชอบกันเป็นกลุ่ม ๆ) รวมทั้งมีการปลูกต้นไม้ฟื้นฟูสภาพป่าอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยหลวงพ่อเป็นทั้งผู้นำและทำเป็นแบบอย่าง จนแม้อายุล่วงเลย ๗๐ ปีแล้ว ท่านก็ยังใช้เวลาว่างในการปลูกต้นไม้และรดน้ำไม่เว้นแต่ละวัน ในที่สุดป่าก็ฟื้นฟูจนเกือบเต็มพื้นที่วัด

เคยมีคนถามถึงงานของหลวงพ่อ ท่านพูดด้วยความถ่อมตนว่า "งานของหลวงพ่อถ้าจะพูดว่าล้มเหลว ก็พูดได้ เพราะหลวงพ่อพยายามรักษาป่า ป่าก็ถูกทำลาย คนตัดไม้ คนจุดไฟเผาป่า หลวงพ่อพยายามรักษาสัตว์ป่า สัตว์ป่าก็ไม่มีเหลือ งานล้มเหลวแต่หลวงพ่อไม่ล้มเหลว" หลวงพ่อแม้จะทุ่มเทให้กับงานทุกอย่างที่ท่านทำ แต่ท่านไม่เคยยึดติดถือมั่นกับผลงาน ดังนั้น แม้ว่างานจะไม่สำเร็จ ท่านก็ไม่เคยท้อแท้หรือหวั่นไหว ท่านยังคงเดินหน้าต่อไปเท่าที่กำลังยังมี

นอกจากที่วัดป่าสุคะโตแล้ว งานอนุรักษ์ป่าอีกแห่งหนึ่งที่หลวงพ่อให้ความใส่ใจก็คือ ที่วัดป่ามหาวันหรือภูหลง ซึ่งมีป่าถึง ๓,๕๐๐ ไร่ และเป็นต้นน้ำชั้นหนึ่งเอ หลวงพ่อบุญธรรมและหลวงพ่อคำเขียนได้เดินทางไปที่ป่าบริเวณป่าภูหลงด้วยกันเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ หลังจากนั้นจึงได้ชักชวนชาวบ้านร่วมกันปักแนวเขตวัด เพื่ออนุรักษ์เอาไว้ โดยมีพระมาพำนักเป็นครั้งคราวแต่ไม่ต่อเนื่อง จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๘ และมีการอนุรักษ์ป่าอย่างจริงจังนับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา โดยได้รับการสนับสนุนจากหลวงพ่อคำเขียน ในช่วงบั้นปลายชีวิต ท่านปรารภหลายครั้งว่าอยากมาพำนักที่ภูหลงเนื่องจากสงบสงัดเป็นอย่างมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ท่านได้มาจำพรรษาที่ภูหลงสมความตั้งใจ และได้จำพรรษาที่นั่นอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ อันเป็นพรรษาสุดท้ายของชีวิต

๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ คือวันสุดท้ายที่ท่านเขียนบันทึก มีข้อความว่า “เป็นหนี้บุญคุณที่เพื่อนช่วยเหลือ ไม่รู้ว่าจะตอบแทนได้อย่างไร หมู่สงฆ์ญาติโยมมีแต่คนดี เราเคารพมาก สุขภาพก็ไม่มีวันดีขึ้น ต้องประคับประคองตลอดเวลา การหายใจก็มีปัญหา ใกล้ความตายเข้ามาทุกที ก็ไม่ประมาท จะขอตายที่วัด ไม่ไปตายที่โรงพยาบาล ที่วัดได้เห็นต้นไม้ที่เราปลูกเอาไว้มากมาย แม่น้ำล้มป่วย เราก็รักษา แผ่นดินเป็นอัมพาต เราก็รักษา อากาศเป็นพิษ เราก็รักษา บริเวณวัดเราไม่เคยใช้สารเคมี น้ำที่ไหลจากไร่ชาวบ้าน เราก็กันไว้ไม่ให้ไหลเข้าสระ ไปคนละทาง”

ในวาระสุดท้ายของชีวิตหลวงพ่อ ท่านก็เลือกที่จะอยู่วัดเพื่อให้ได้ชื่นชมต้นไม้ที่ท่านได้ปลูกเองมาตลอดหลายสิบปี หลวงพ่อละสังขารเมื่อเวลา ๐๔.๕๙ น. ของวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๗ สิริอายุรวม ๗๘ ปี พรรษา ๔๖

ปู่สอน กล้าศึก

ผีบ้าทำบุญสร้างป่า แห่ง จ. ชัยภูมิ

จิตตวนา

ปู่สอนถูกชาวบ้านเรียกว่าผีบ้า (คนบ้า) เพราะชอบปลูกต้นไม้ในที่ดินที่ไม่ใช่ของตนเอง ชอบปลูกไปตามที่สาธารณะต่าง ๆ ปลูกโดยไม่ได้ค่าจ้างหรือผลตอบแทนใด ๆ ปลูกทุก ๆ วัน ไม่มีวันหยุด บางคนก็ว่าปู่สอนไม่ใช่บ้าธรรมดาแต่บ้ามาก ๆ เพราะชอบปลูกต้นไม้ในหน้าแล้ง (ฤดูร้อน) ตี ๓ ตี ๔ ก็ลุกมารดน้ำให้ต้นไม้ ปู่สอนเป็นชาวนาที่ไม่เคยปลูกต้นไม้มาเลยในชีวิต แต่เลือกสร้างกุศล ทำความดีด้วยการปลูกต้นไม้ให้โลก และตั้งปณิธานว่าจะปลูกต้นไม้ไปจนกว่าสังขารจะไม่ไหว

ปู่สอนเป็นคนบ้านโนนเสลา อ. ภูเขียว จ. ชัยภูมิ เรียนจบ ป. ๓ ก็ต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยที่บ้านทำนา เลี้ยงควาย อายุ ๒๐ ปี ก็บวชให้พ่อแม่ จากนั้นก็ไปเป็นทหาร กลับมาก็แต่งงาน มีลูก ๖ คน ใช้ชีวิตปกติเหมือนชาวบ้านทั่วไป ปู่สอนดูแลครอบครัวได้อย่างดี จนลูก ๆ โต มีงาน มีครอบครัว ปู่สอนได้แบ่งที่ดินทำกินให้ลูก ๆ แล้วก็หมดห่วง จากนั้นก็มุ่งหน้าเข้าวัด ศึกษาธรรม จนเกิดศรัทธาอยากสร้างกุศล ทำความดี เห็นว่าที่ผ่านมายังทำความดีไม่มากพอ อยากทำความดีให้ได้มากที่สุดก่อนตาย ปู่สอนเชื่อว่า “ธรรมะคือการลงมือทำ ลงมือปฏิบัติ การกระทำที่เป็นประโยชน์แก่โลก แก่ส่วนรวม คือธรรมะ”

ปู่สอนเริ่มสร้างกุศลด้วยการดายหญ้าให้วัด ๒ แห่ง ดายหญ้าไป ศึกษาธรรมะไป ทำแบบนี้อยู่ ๖ ปี (ปี ๒๕๒๒-๒๕๒๘) จนวันหนึ่งปู่สอนมานั่งหลบแดดอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง นั่งมองพิจารณาต้นไม้ไป ก็ทบทวนเรื่องต่าง ๆ ไป จนค้นพบคำตอบแจ้งใจตนเองว่าการดาย

หญ้าเป็นการสร้างกุศลที่ไม่ยั่งยืน "การปลูกต้นไม้สร้างป่า เป็นการสร้างกุศลที่ยั่งยืนมากกว่า" ยิ่งคิดยิ่งพิจารณาก็ยิ่งเห็นประโยชน์และคุณค่าของต้นไม้ ปู่สอนเห็นว่า "ต้นไม้คุยไม่เป็น พูดไม่ได้ มีแต่ให้ มนุษย์และสัตว์ต้องการอย่างไร ต้นไม้ให้หมด" "ต้นไม้เป็นสิ่งสำคัญของโลก มีประโยชน์มหาศาล เป็นที่พึ่งพิงของสรรพสิ่ง" "ต้นไม้ป่าไม้เป็นอาจารย์ของพระพุทธเจ้า" "ผู้ใดบำรุงป่า ผู้นั้นบำรุงโลก" "ต้นไม้ตอนมีชีวิตอยู่ก็มีประโยชน์มหาศาล จนตายแล้วก็ยังสร้างประโยชน์มากมายได้อีก ต้นไม้นี่ดีจริง ๆ"

จากนั้น ปี ๒๕๒๙ ปู่สอนซึ่งนอกจากปลูกข้าว ไม่เคยปลูกต้นไม้ยืนต้นเลยในชีวิต ก็เริ่มต้นการทำบุญสร้างป่า เริ่มด้วยการปลูกต้นน้อยหน่า ๒๐๐ กว่าต้นที่วัดโนนเสลา ผลปรากฏว่ารอดเพียง ๓ ต้น ที่เหลือตายหมด ปู่สอนก็คิดพิจารณาเห็นว่าปลูกไม้ป่าน่าจะดีและยั่งยืนกว่าไม้ผล จึงออกตระเวนรวบรวมกล้าพันธุ์ไม้ประดู่จากที่ต่าง ๆ ได้มา ๑๐๐ กว่าต้นมาปลูกใหม่อีกรอบ ปรากฏว่าปลูกเสร็จไม่นานก็เจอฝนตกหนัก ต้นไม้ตายเกือบหมดอีก ปู่สอนไม่ท้อ ตั้งใจว่ายังไงก็ต้องปลูกให้สำเร็จให้ได้ ปู่สอนเริ่มสังเกตเรียนรู้จากธรรมชาติรอบตัวในพื้นที่ เดินสำรวจตามป่า ตามภูเขา ตามไร่นาต่าง ๆ ว่าดินแบบไหน ต้นไม้ใดขึ้นได้ดี ศึกษาตำราความรู้ จากนั้นทดลองปลูกครั้งละไม่มาก ทดลองปลูกด้วยวิธีการต่าง ๆ เรียนรู้จากการลงมือทำจริง ๆ ปู่สอนเฝ้าสังเกตต้นไม้ที่ปลูกทุกระยะ จนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นเรื่อย ๆ การปลูกก็ได้ผลดีตามมา

จนในที่สุด ปู่สอนก็ค้นพบเทคนิคเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน ปู่สอนพบว่า "การปลูกต้นไม้ในหน้าแล้งได้ผลดีกว่าปลูกในหน้าฝน" ต้นไม้ที่ปลูกในหน้าแล้ง หากเรารดน้ำพอ จะได้ผลดีกว่าปลูกในหน้าฝน เพราะกล้าไม้ตั้งตัวได้รวดเร็วกว่า เมื่อต้นไม้ผ่านฤดูแล้งไปได้ก็เท่ากับต้นไม้สอบผ่านการมีชีวิต พอถึงฤดูฝน ต้นไม้ก็จะเจริญเติบโตได้ดีมาก แต่ต้นไม้ที่ปลูกในฤดูฝนต้องใช้เวลาตั้งตัวนาน พอฝนหยุดตกหรือหมดฝน ต้นไม้ไม่ค่อยโต

บ้างก็เหี่ยวเฉาตายไป ถ้าเจอฝนตกหนักมากกล้าไม้ก็มีโอกาสล้มตายสูงมาก ประกอบกับฤดูฝนปู่สอนต้องช่วยครอบครัวทำนา

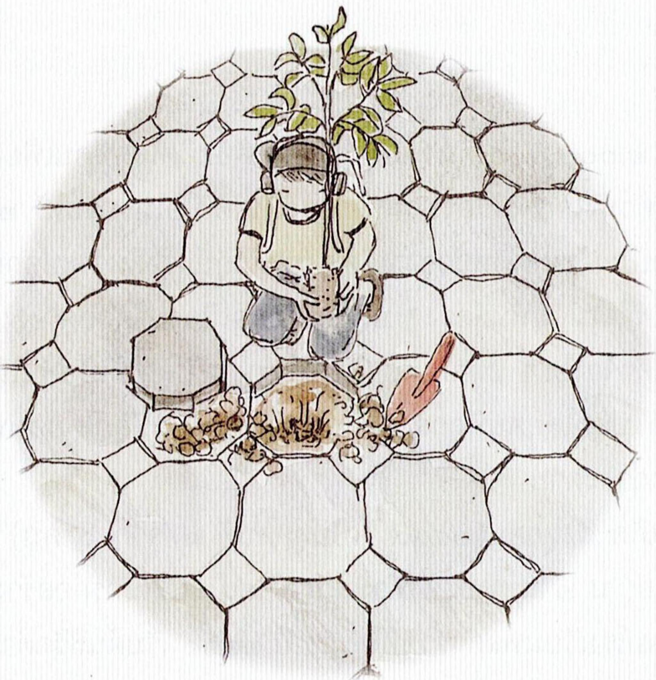
ปู่สอนจึงเน้นปลูกต้นไม้ในฤดูร้อนเป็นหลัก ปู่สอนจะออกตระเวนเก็บต้นกล้าไม้ต่าง ๆ ที่เกิดเองตามธรรมชาติ ตามท้องทุ่ง ท้องนา ตามป่าละเมาะ มาปลูก และทุกวันเวลาตี ๓ ตี ๔ ก็จะลุกมารดน้ำ ต้องต่อสายยางจากบ่อน้ำซึ่งอยู่ไกลมาก ปู่สอนบอกว่า "เราต้องมีความเพียร ทำแล้วรู้สึกสนุกและเป็นสุข บางคืนนอนไม่หลับ อยากลุกมารดน้ำต้นไม้" "เวลาเหนื่อย เวลาท้อใจก็ให้นึกถึงต้นไม้เอาไว้" ชาวบ้านเห็นแบบนี้ก็ว่าปู่สอนบ้า ปู่สอนบอกว่า "การปลูกต้นไม้คือการปฏิบัติธรรม ต้องอดทน ข่มความโกรธ ถ้ามีความโกรธเราจะทำงานไม่สำเร็จ" เวลามีคนถามปู่ว่า ปลูกไปทำไม ปลูกแล้วได้อะไร ปู่สอนบอกว่า "ที่ปลูกต้นไม้ไม่ได้หวังเงินตราค่าตอบแทนจากผู้ใด ไม่มีใครจ้างหรือให้รางวัลเพียงแต่อย่างน้อยก็ปลูกไว้ให้มด แมลงต่าง ๆ ได้มาอาศัยหรือได้เป็นที่พึ่งพิงของสัตว์โลก อย่างน้อยคนก็ได้อาศัยหลบแดดหลบฝน"

ปู่สอนทำบุญสร้างป่ามาอย่างต่อเนื่อง ๓๐ ปี (ปี ๒๕๒๙-๒๕๕๙) เริ่มจากปลูกที่วัดโนนเสลา ๕ ไร่ บริเวณโดยรอบบริเวณหนองน้ำสาธารณะประจำตำบล ๒๕๐ ไร่ ป่าช้าสองข้างถนน ที่สาธารณะต่าง ๆ อีกมากมาย รวมแล้วได้ต้นไม้ใหญ่ให้โลกและผู้คนประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ต้น (หนึ่งแสนต้น) ในช่วงหลังปู่สอนเน้นปลูกยางนา เพราะอยากอนุรักษ์ให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและใช้ประโยชน์ เพราะปัจจุบันยางนาแทบจะหมดไปจากพื้นที่แล้ว จากเดิมที่เคยขึ้นอยู่สองฝั่งลำน้ำพรมจากภูเขียวถึงบ้านโนนเสลา

ปู่สอนจากเริ่มแรกที่ถูกมองว่าเป็นผีบ้า กลายมาเป็นวีรบุรุษต้นไม้ ได้รับการยอมรับชื่นชม ยกย่องมากมายจากคนในพื้นที่และจากหลายหน่วยงาน นี่คือผลงานการทำบุญสร้างป่าด้วยการปลูกต้นไม้ให้โลกและผู้คน ด้วยอุปกรณ์ที่มีเพียงรถจักรยาน ๑ คัน รถเข็น จอบ และกล้าพันธุ์ต่าง ๆ โดยไม่ใช้เงินงบประมาณจากหน่วยงานใด ๆ เลย

หลายคนห่วงใยสุขภาพของปู่ ถามปู่ว่า ปู่ก็ปลูกต้นไม้มามาก อายุก็มากแล้ว ไม่คิดจะหยุดปลูกแล้วพักผ่อนบ้างหรือ ปู่สอนตอบว่า "การปลูกต้นไม้เป็นการทำความดีเพื่อโลก แล้วยังนำมาซึ่งความสุขที่แท้จริงของชีวิต ปู่จึงไม่รู้ว่าจะหยุดปลูกต้นไม้ไปทำไม ในเมื่อมันช่างอิ่มอกอิ่มใจอย่างนี้" และ "ปู่ตั้งปณิธานไว้ว่า จะปลูกต้นไม้ไปจนกว่าสังขารจะไม่ไหว"

ช่วงวันปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ปู่สอน (อายุ ๘๔ ปี) ได้จากโลกนี้ไปอย่างสงบ และนี่คือคำพูดที่ปู่สอนมักพูดกับเด็ก ๆ เยาวชน และคนที่ไม่เคยปลูกต้นไม้เลยสักต้นในชีวิต "ลูก ๆ หลาน ๆ ทุกคน ปู่อยากให้ลองปลูกต้นไม้คนละต้นสองต้น แล้วคอยดูพัฒนาการของมัน หลังจากนั้นเมื่อต้นไม้เติบใหญ่แล้วลองดูว่าลูกหลานรู้สึกอย่างไร ถ้าไม่ลงมือทำเราจะไม่รู้เลยว่าความสุขที่แท้จริงจากธรรมชาติเป็นเช่นไร ลองดูนะ ลองดู"

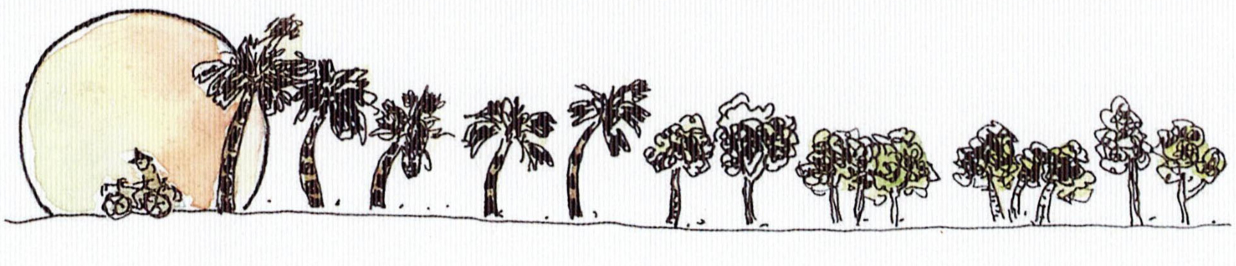
ร.ต.ต. วิชัย สุริยุทธ

นักปลูกโลกดีงาม ผู้ปลูกต้นไม้มากที่สุดในโลก

จิตตวนา

มากกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ ต้น (สองล้านต้น) คือสถิติโลกที่คนเพียงคนเดียวปลูกต้นไม้ให้โลก ซึ่งไม่รู้ว่าทั่วทั้งโลกจะมีใครมาทำลายสถิตินี้ได้เมื่อไหร่ ต้นไม้ ๒ ล้านกว่าต้นนี้ปลูกโดยไม่ได้ใช้เงินงบประมาณจากหน่วยงานใด ๆ และใช้อุปกรณ์ในการปลูกเพียงรถมอเตอร์ไซด์ จอบ กระสอบปุ๋ยที่ใส่เมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ ปลูกอย่างต่อเนื่องมาตลอด ๒๘ ปี (๒๕๓๑-๒๕๕๙) ปลูกโดยไม่ได้เงินค่าจ้างใด ๆ ปลูกในที่สาธารณะต่าง ๆ ปลูกให้เป็นต้นไม้ของทุกคน ปลูกให้โลก ให้ธรรมชาติ ปลูกโดยคนที่ถูกล้อเลียนว่าเป็นคนบ้า ปลูกโดยคนที่ตั้งปณิธานไว้ว่าจะปลูกต้นไม้ไปจนกว่าจะตาย

ดาบวิชัยเกิด สิงหาคม ๒๔๘๙ (เป็นลูกคนที่ ๓ จาก ๖ คน) พ่อแม่ทำนา ฐานะยากจนตอนเรียนอยู่ ม. ๒ แม่ตายต้องทำงานหาเงิน เป็นกรรมกรก่อสร้าง จับกัง เป็นนักมวยงานวัด จนเรียนจบโรงเรียนพลตำรวจที่โคราช ปี ๒๕๑๑ เริ่มต้นชีวิตตำรวจ ปี ๒๕๑๓ ย้าย

มาอยู่ สภอ. ปรางค์กู่ และใช้ชีวิตตำรวจปกติมาเรื่อย ๆ แต่ก็ได้ซึมซับปัญหาของชาวบ้านที่ลำบากยากไร้ ปัญหาลักขโมยวัวควาย จี้ปล้นต่าง ๆ มาตลอด

จุดเปลี่ยนทางความคิดและชีวิตครั้งสำคัญก็คือการได้เข้าอบรมโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ซึ่งได้ฟังได้ดูเรื่องราวชีวิตของคนที่มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อส่วนรวม "เชิดชูคนดีที่เสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมโดยเริ่มต้นที่ตัวเอง ไม่เรียกร้องความช่วยเหลือจากใคร มีพลังในการทำความดีโดยไม่ย่อท้อและการทำงานหนักคือดอกไม้ของชีวิต"

รวมทั้งเรื่องราวของครูจันทร์แรม ศิริคำฟู ผู้หญิงตัวเล็ก อายุน้อยนิด ความรู้ก็ไม่มาก แต่มีอุดมการณ์ที่ยิ่งใหญ่ดีงาม ดาบวิชัยสรุปกับตัวเองว่า "ผมเองก็ควรทำอะไรให้สังคมบ้าง" "ไม่สำคัญว่าเราจะเก่งหรือฉลาดมากแค่ไหน แต่สำคัญว่าเรามีอุดมการณ์และใช้ชีวิตที่ดีงามมากแค่ไหน" ดาบวิชัยได้หลักการสำคัญจากการอบรม ๓ ประการ คือ

๑. เราต้องขยันอย่างฉลาดและปราศจากอบายมุข

๒. เราต้องพึ่งตนเองให้ได้อย่างมีศักดิ์ศรีไม่เบียดเบียนใคร

๓. ความทุกข์ของเพื่อนบ้านคือภารกิจที่เราต้องร่วมแก้ไข

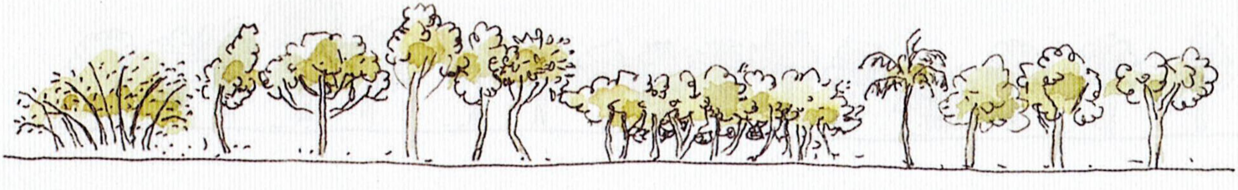
อีกเรื่องหนึ่งที่สะดุดใจดาบวิชัยมากก็คือ มีพระวิทยากรท่านหนึ่งพูดสรุปว่า ปัญหาต่าง ๆ ของเมืองไทยนั้น เรามีผู้รู้ มีนักวิชาการ มีดอกเตอร์มากมายไปหมด "แต่ที่ขาดก็คือคนปฏิบัติ ขาดคนทำ ขาดคนที่จะลงมือแก้ปัญหา" ดาบวิชัยบอกตัวเองว่า "เราจะต้องเป็นปฏิบัติกร เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน" "จะพัฒนาคนต้องพัฒนาจิตใจ จะพัฒนาใครต้องพัฒนาตัวเราก่อน"

และในช่วงนั้น ทางการได้ประกาศว่า อำเภอปรางค์กู่ เป็นอำเภอที่ยากจนที่สุดของจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุดของประเทศไทย สภาพตอนนั้นนอกจากยากจนแล้วยังกันดารแห้งแล้งมาก มากขนาดมีข่าวโด่งดังไปทั่วประเทศ นั่นคือข่าวเด็กอดอยากยากจนถึงขนาดต้องกินดิน

ดาบวิชัยเกิดความคิดและพลังใจที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่ให้ดีขึ้น คิดพิจารณาจนแจ้งใจตนเองว่า "การปลูกต้นไม้นี่แหละคือคำตอบ" เพราะเห็นว่า "การปลูกต้นไม้เป็นการทำบุญที่ถูกต้องและดีอย่างยิ่ง ผลที่เกิดตามมาจะเป็นผลที่ยั่งยืน เป็นประโยชน์ถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน" และ "การปลูกต้นไม้ยังเป็นการคืนธรรมชาติ คืนความอุดมสมบูรณ์ให้แผ่นดิน" "ดินขาดป่า ฟ้าขาดฝน คนขาดใจ" และเมื่อต้นไม้โต ชาวบ้านก็จะได้ประโยชน์มากมายจากต้นไม้เหล่านั้น

ดาบวิชัยเริ่มปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะครั้งแรก คือ วันแรงงาน ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ตามที่บอกกับตัวเองว่า ผมจะเป็นปฏิบัติกร ดาบวิชัยปลูกต้นไม้ตามที่สาธารณะต่าง ๆ ด้วยตัวคนเดียว ปลูกอย่างโดดเดี่ยวแต่มุ่งมั่น ตื่นตี ๔ ครึ่ง เตรียมตัวและออกไปปลูกต้นไม้ในเวลาใกล้เคียงกับพระออกบิณฑบาต ปลูกเสร็จก็ไปทำงาน เลิกงานก็กลับมานำเมล็ดพันธุ์กล้าไม้ ออกตระเวนไปปลูกอีก มืดค่ำจึงกลับบ้าน ทำแบบนี้ทุก ๆ วัน ดาบวิชัยว่า "วันไหนไม่ได้ไปปลูกต้นไม้ รู้สึกเหมือนพระไม่ได้ออกไปบิณฑบาต" "วันไหนฝนตกก็ปลูกที่ใกล้ ๆ บ้าน วันไหนฝนไม่ตกก็ไปปลูกที่ไกล ๆ และถ้ารู้ว่าที่ไหนจะมีการขุดดิน ปรับที่ทำถนน ขุดบ่อลอก

สระน้ำ จะเน้นไปปลูกมากและเร็วเป็นพิเศษ เพราะดินบริเวณนั้นจะนุ่มฟู มีความชื้น จะปลูกง่ายได้ผลดี” “เรื่องเมล็ดพันธุ์กล้าไม้ ไม่ต้องซื้อ อย่าซื้อ ให้เก็บตามที่ต่าง ๆ มีเยอะแยะ” ช่วงหน้าร้อนดาบวิชัยจะตระเวนเก็บเมล็ดพันธุ์มารวบรวมไว้ มาเพาะชำที่บ้านเตรียมเอาไว้ และจะเริ่มปลูกวันแรงงาน วันที่ ๑ พ.ค. ของปีเป็นต้นไป ปลูกไป ๆ ปลูกไปเรื่อย ๆ นอกจากปลูกในที่สาธารณะต่าง ๆ แล้ว ยังปลูกตามหัวไร่ปลายนาของชาวบ้านทั่วไป ปลูกโดยไม่รู้ว่าเป็นของใคร ผมยึดหลักว่า “ผมทำเพื่อความสุขของผู้อื่น ผมทำให้คนที่ไม่รู้ คนที่เสียโอกาสยากไร้” ช่วงแรก ๆ ที่ปลูก ชาวบ้านเห็นก็ไม่เข้าใจคิดว่าเป็นคนเสียสติ ชาวบ้านหัวเราะและว่าเป็นตำรวจบ้า ไม่มีอะไรทำหรือปลูกไปทำไม บางคนล้อเลียนขนาดเวลามีเด็กเล็ก ๆ ร้องไห้งอแง เขาก็จะบอกให้เด็กหยุดร้องไห้นะ ถ้าไม่หยุดร้อง เดี๋ยวตำรวจบ้าจะมาเอาตัวไปช่วยปลูกต้นไม้นะ

มีครั้งหนึ่งไปปลูกต้นไม้บริเวณหน้าโรงเรียนที่ลูกเรียนอยู่ ตอนนั้นลูกยังเล็ก เพื่อน ๆ ลูกก็มาล้อเลียน มาแซว ลูกอายมาก ๆ ก็มาต่อว่าพ่อ ผมได้แต่บอกลูกว่า “ลูกยังเด็ก วันนี้พ่อพูดอย่างไรลูกก็คงไม่เข้าใจ ไว้ลูกโตขึ้น ลูกก็จะรู้เอง” มีคนถามดาบวิชัยว่า ท้อใจ ทุกข์ใจบ้างไหม ที่ไม่มีใครมาช่วยแล้วยังมาล้อเลียน มาว่าเป็นบ้าอีก ดาบวิชัยบอก “ใครจะว่าจะพูดอย่างไรก็ช่าง ในใจรู้ดีว่ากำลังทำอะไร และทำไปเพื่ออะไรก็พอแล้ว” “ผมมีความสุขในสิ่งที่ผมทำไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน” “ผมมีความสุขทุกขั้นตอน มีความสุขตั้งแต่เตรียมเมล็ดพันธุ์ หยิบจอบ ขี่รถ ขุดดิน จนปลูกเสร็จ ผมมีความสุข แค่นี้ก็พอแล้ว”

หลังจากปลูกต้นไม้เพื่อธรรมชาติ เพื่อทุกคนด้วยความสุขมาอย่างต่อเนื่องสัก ๕-๖ ปี ชาวบ้านเริ่มเข้าใจ เห็นประโยชน์และให้ความร่วมมือมากขึ้น จนถึงวันนี้การยอมรับ ชื่นชม ยกย่องก็เกิดขึ้นตั้งแต่ในพื้นที่ อำเภอปรางค์กู่ สู่จังหวัด ประเทศ และระดับสากล ดาบวิชัยได้รับการเชิดชูเกียรติและรางวัลมากมาย จากคนบ้าปลูกต้นไม้ผู้โดดเดี่ยวกลายเป็นวีรบุรุษที่ปลูกต้นไม้มากที่สุดในโลก

ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ดาบวิชัยได้เข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลศรีสะเกษ แม้จะเจ็บป่วย ดาบวิชัยก็ยังพูดยืนยันถึงปณิธานเดิมที่ว่า “ผมจะปลูกต้นไม้ไปจนกว่าผมจะตาย”

งานสำคัญในช่วงหลังของดาบวิชัยซึ่งเป็นลูกชาวนา คลุกคลีกับชาวบ้านชาวนามาตลอดชีวิต และจากการตระเวนปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะมา ๒๘ ปี ดาบวิชัยได้เริ่มกลับมาและปลูกต้นไม้ในที่ดิน ๗ ไร่กว่าของตนเองเพื่อเป็นตัวอย่างของการทำนาข้าว ให้เป็น “พืชสวนนาป่า” และ “อีสานบ้านแตก” และเป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้สนใจ พร้อมทำโครงการขึ้นมา ๒ โครงการ คือ

โครงการพืชสวนนาป่า (พัฒนาต่อยอดจากไร่นาสวนผสม ทำช่วงแรก ๆ)

รณรงค์ให้ชาวนาเลิก หาอยู่หากิน มา สร้างอยู่ทำกิน

ให้เปลี่ยนจากการทำนาปีอย่างเดียว มาปลูกเป็นพืชสวนนาป่า ทำทุ่งให้เป็นป่า ทำนาให้เป็นสวน

ปลูกต้นไม้ในที่ดินที่มีให้มาก ๆ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่ดิน ที่ดินก็เปรียบเหมือนกระปุกเก็บเงิน การปลูกต้นไม้ก็เหมือนกับการหยอดเงินใส่กระปุก ยิ่งหยอดมากก็เก็บเงินได้มาก

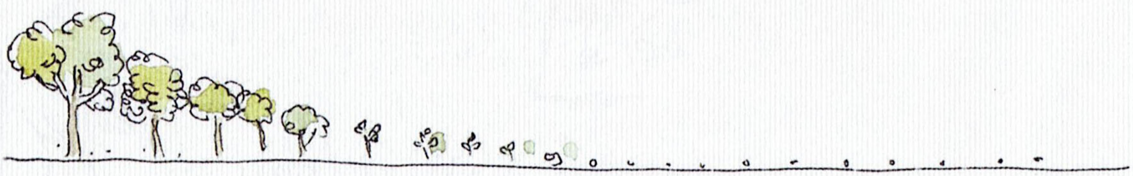
การปลูกต้นไม้ ปลูกแล้วต้นไม้จะให้ประโยชน์แก่เราชั่วนาตาปี และการปลูกในที่ของเราเอง เราก็ไม่ต้องกลัวเสียเปรียบใคร เราปลูกให้ครอบครัวเราเอง และให้ปลูกต้นไม้หลาย ๆ อย่างผสมกัน

โครงการอีสานบ้านแตก

ส่งเสริมให้ชาวบ้านชาวนาสร้างกระท่อมหรือบ้านหลังน้อยอยู่ที่ท้องทุ่งนาของตนเอง (พัฒนาจากเถียงนาซึ่งเล็กและอยู่ไม่สะดวก) เป็นบ้านหลังที่สองเพื่อความสะดวกในการทำและดูแล “พืชสวนนาป่า” ของตนเอง

ชาวบ้านจะได้ใช้ชีวิตที่มีความสุขกับต้นไม้กับธรรมชาติบ้าง มาสัมผัสกับความสุขจากความสงบ ความสันโดษ ชาวบ้านจะได้ไม่ติดทีวี ดูตู้มวย ดูละคร

สองโครงการนี้นับเป็นแนวคิดปฏิบัติที่กลั่นมาจากประสบการณ์ทั้งชีวิตของดาบวิชัย และเป็นความหวังดีปรารถนาดีที่ดาบวิชัยมีต่อชาวบ้านเกษตรกรอย่างเต็มหัวใจ ดาบวิชัยเชื่อว่าหากชาวบ้านทำได้ ชาวบ้านจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และที่สำคัญชาวบ้านจะมีความสุขในชีวิต ในหัวใจมากขึ้น

หัวอกต้นไม้

ดาบตำรวจ วิชัย สุริยุทธ

ฉันเกิดมาน้อยใจในชีวิต
กำเนิดในโลกาชะตาเรา
ฉันเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง
เป็นโอสถรักษาโรคาภัย

ฉันเป็นแหล่งอาหารอันล้ำเลิศ
ให้ประโยชน์สารพัดแก่สัตว์คน
ถ้าสมควรตัดฉันไปใช้คุ้มค่า
ถ้าตัดไปไม่คุ้มค่าป่าบางเบา

อันประโยชน์ต่างต่างทางตรงอ้อม
แต่เมื่อพวกท่านตัดฉันไป
ช่วยกันปลูกฉันไว้ให้โตใหญ่
หากตัดลูกปลูกหลานฉันมาแทน

หากพวกฉันสูญสลายไปจากโลก
ไร้ที่อยู่ไร้หยูกยาพาตรอมตรม
หากจะคิดทำลายฉันนั้นจงคิด
จะโค่นถาก ถางป่าหรือเผา ฟัน

หรือเป็นเพราะพรหมลิขิตให้อับเฉา
ได้แต่เอ็นดูเขาเราบรรลัย
มนุษย์สัตว์ได้พึ่งพาและอาศัย
อีกทั้งให้เยื่อใยห่มห่อตน

เลี้ยงชีวิตท่านแต่เกิดไม่เคยบ่น
สร้างแหล่งน้ำเรียกฝนให้ร่มเงา
ฉันก็ไม่เคยว่าพวกโง่เขลา
ช่างโง่เขลาสิ้นคิดสร้างพิษภัย

ชีวิตฉันนั้นพร้อมยอมพลีให้
โปรดเลี้ยงดูลูกฉันให้เติบใหญ่แทน
แล้วดูแลต่อไปด้วยหวงแหน
โลกเนืองแน่นด้วยแมกไม้จึงหายตรม

ความวิบัติวิปโยคคงทับถม
อีกอาหารเครื่องนุ่งห่มหาไหนกัน
เพราะฉันคือชีวิตของพวกท่าน
ก็เหมือนฆ่าชีวิตท่านเช่นกันเอย

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

วนเกษตร ไม่ใช่แค่คนปลูกต้นไม้

ครรชิต เข็มเฉลิม

ตลอดระยะเวลาร่วม ๒๐ ปีของการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ผู้ใหญ่วิบูลย์ ได้รับทั้งบทเรียนและประสบการณ์อันเจ็บปวด ซึ่งเป็นบทเรียนที่แลกด้วยที่ดิน ๒๐๐-๓๐๐ ไร่ ที่หายไปจนเหลือประมาณ ๑๐ ไร่ แต่ในความโชคไม่ดีของตัวเองนั้น กลับได้พบหนทางที่พาตนเองก้าวข้ามบทเรียนอันแสนแพงนั้นได้ ประสบการณ์ที่ได้มาทำให้เกิดทฤษฎีใหม่คือความคิดใหม่ ที่ต้องไม่ทำแบบเดิม ๆ แต่นำไปสู่การทำแบบที่เดิม ๆ กว่าเก่า นั่นคือการคืนสู่รากเหง้าของตนเอง คือการทำทุกเรื่องให้เป็นเรื่องในวิถีชีวิตตนเอง ป่าวนเกษตรก็เช่นกัน ครั้งแรกก็คิดแค่ปลูกอะไรที่ตัวเองได้กินก่อน แต่เมื่อเราต้องการความหลากหลายในการกิน ดังนั้นสิ่งที่เราปลูกก็เลยต้องหลากหลายตามไปด้วย เราอาจเรียกว่าการผสมผสานกัน เพียงแต่ว่าผู้ใหญ่วิบูลย์คิดมากกว่านั้น นอกจากสิ่งที่ปลูกจะผสมผสานกันแล้วยังต้องมีความยั่งยืนอยู่ด้วย คนเราเมื่ออายุมากขึ้น แต่แรงย่อมน้อยลง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติ ดังนั้นการปลูกพืชอะไรที่สามารถสร้างความยั่งยืนในตัวมันเองได้ เพื่อยังประโยชน์ต่อเราเมื่อยามไม่มีแรงได้และต้องไม่เป็นภาระต่อแรงกายในการรักษาดูแลอีกด้วย นั่นคือการปลูกต้นไม้ยืนต้นในสภาพให้คล้ายป่ามากที่สุด และเรายังสามารถนำต้นไม้ที่ปลูกมาจัดการเพื่อเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน ปลูกต้นไม้แล้วต้องทำให้ มีกิน มีใช้และมีหลักประกันในชีวิตตนเองได้ ผู้ใหญ่วิบูลย์ให้ความสำคัญในการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ส่วนตัวมากกว่าพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ เพราะสามารถนำมาจัดการให้ได้ประโยชน์ต่อตนเองได้ง่ายกว่าและยั่งยืนกว่า ดังนั้นวนเกษตรก็คือการเกษตรที่เป็นการปลูกต้นไม้และจัดความสัมพันธ์ระหว่างคน + ต้นไม้ + ธรรมชาติแวดล้อมได้อย่างสมดุล บนฐานคิดการพึ่งตนเองบนฐานความรู้และทรัพยากรของตนเองได้อย่างลงตัว

“มีกินเป็นพื้นฐาน
มีสวัสดิการยามเฒ่าชรา
มีความหลากหลายคล้ายป่าธรรมชาติ
สามารถก่อเกิดวิสาหกิจชุมชน
มีกินตลอดชีวิต”

“ชาวบ้านอย่างพวกเรา ก็สามารถมีบำเหน็จบำนาญให้ตัวเองได้
ด้วยการปลูกต้นไม้ ปลูกไป ๆ จนต้นไม้เหล่านั้นโตใหญ่
ก็จะกลายมาเป็นเงินบำเหน็จบำนาญให้พวกเรา”

“วนเกษตรไม่ใช่การกลับไปหาอดีต
แต่เป็นการกลับคืนสู่รากเหง้า
สืบทอดคุณค่าดั้งเดิมของการพึ่งตนเอง
และนำไปสู่ความเป็นอิสระ”

“วนเกษตรเป็นเรื่องง่าย แทบไม่ต้องใช้ความรู้อะไรเลย
อาจจะลำบากในปีแรก ๆ เพราะต้องลงทุนและดูแลเอาใจใส่
แต่ยิ่งนานวันเข้าเท่าใดก็ยิ่งสบายขึ้นเท่านั้น
จนอยากเรียกว่าเกษตรนั่งกินนอนกิน”

“การทำวนเกษตร คือ การปฏิบัติธรรม”

“เกษตรสมัยใหม่ ยิ่งทำยิ่งจน
ยิ่งต้องลงทุนสูงขึ้น ยิ่งต้องออกแรงมากขึ้น
วนเกษตรตรงกันข้าม
ยิ่งทำแผ่นดินและสวนป่าก็ยิ่งอุดมสมบูรณ์”

“เกษตรกรจะต้องรู้จักตนเอง รู้จักเรียนรู้
เพื่อพึ่งตนเองให้ได้อย่างมีศักดิ์ศรี
พึ่งตัวเองหมายถึงมีสวัสดิการและความมั่นคง
ให้กับชีวิตของตนเองในปัจจุบันจนถึงอนาคต”

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

รากฐานชีวิต

บางตอนจาก

ปาฐกถาพิเศษ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ครั้งที่ ๕

วันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

วนเกษตรทำให้ได้คิดถึงการจะต้องพึ่งตนเองให้ได้ในบั้นปลายของชีวิต มีการพูดถึงคนที่อยู่ภาคเกษตรกรรมว่าเป็นบุคคลสำคัญของสังคม แต่เป็นคนในภาคเดียวที่พึ่งตนเองไม่ได้เลยตลอดชีวิต และที่สำคัญที่สุดพึ่งตัวเองไม่ได้เลยในบั้นปลายชีวิตในตอนแก่เฒ่า

เมื่อรับราชการมามีความชอบตามสมควร หลังเกษียณอายุราชการก็ได้รับการปูนบำเหน็จบำนาญ มีชีวิตที่มั่นคงพึ่งพาตนเองได้ มีความสุขตามสมควรแก่อัตภาพ แต่เกษตรกรต้องทำงานหนักตลอดชีวิต แม้จะมีอายุมากก็ยังจำเป็นต้องทำงานหนักอยู่ ถ้าชีวิตและครอบครัวยังไม่ได้ร่ำรวยหรือมั่นคง หากไม่ทำงานหนักก็อาจจะไม่มีกิน ถ้ายิ่งยากจน

ปัญหาที่ตามมาก็คือลูกเต้าก็อาจจะไม่อยู่ไม่เอาใจใส่ ปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ซึ่งเราก็พบเห็นอยู่เสมอในภาคอีสานหรือแม้กระทั่งในภาคกลางที่คนมีอายุมาก ๆ ต้องอยู่เฝ้าบ้านและทำกินไม่ไหว ในส่วนที่ทำได้ไม่ยากก็คือการสะสมต้นไม้หรือการสะสมอะไรก็ได้ที่มันสามารถทำให้เกิดความมั่นคงของชีวิตในบั้นปลาย

วนเกษตรนั้นคงให้ความสำคัญกับเรื่องการสะสมหรือการเตรียมความพร้อมกับการไม่ประมาท ต้นไม้ทุกชนิดปลูกไปแล้วมันจะโตขึ้น ต้นไม้บางชนิดก็อาจจะได้ใบได้ลูกเป็นอาหาร แต่เมื่อเราใช้ลูก ใช้ใบเป็นอาหาร หรือจะใช้เพื่อการค้าการขายตามที่เราควรจะได้รับอย่างไรก็ตาม เวลาอีกสักระยะหนึ่ง ต้นไม้ต้นหนึ่งก็โตขึ้นมาพอที่จะเอาไปแปรรูปเป็นตัวไม้เป็นไม้ใช้สอย

ถึงกับคิดกันว่าถ้าชาวไร่ชาวนาของเราคนหนึ่งถูกกระตุ้นให้คิดและเริ่มวางแผนชีวิตให้เป็น ในขณะที่อายุไม่เกิน ๓๕ ปี ก็จะสามารถวางแผนปลูกต้นไม้เพื่อจะได้เป็นบำเหน็จบำนาญให้ตัวเองในตอนที่อายุ ๖๐ ปีเท่ากับข้าราชการ คิดกันเล่น ๆ ว่า ถ้าชาวไร่ชาวนาคนหนึ่งใช้ที่ดินหัวไร่ปลายนาที่เป็นที่ดอน ปลูกไม้ทิ้งไว้สัก ๓๐๐ ต้น จะปลูกเป็นแนวเขตหรือปลูกเป็นไม้ร่มเงา

ไม้หลายชนิดที่ปลูกอาจจะเป็นทั้งไม้ผล อย่างกรณีของไม้กระท้อน ไม้ชนิดนี้เมื่ออายุ ๒๕ ปี เส้นผ่าศูนย์กลางต้นหนึ่งก็ ๗๐-๘๐ เซนขึ้นไป บางต้นถึงเมตรเศษหรือเกือบ ๒ เมตรก็มี ไม้ที่มีขนาดโตตั้งแต่ ๑ เมตร ส่วนมากแปรรูปได้เนื้อไม้ขายได้กว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ถ้าคน ๆ หนึ่งเกิดวางแผนตรงนี้ไว้ให้ดี เมื่ออายุไม่เกิน ๓๕ ปี พออายุ ๖๐ ปี เขาจะมีเงินก้อนหนึ่งประมาณ ๓ ล้านบาท เป็นบำเหน็จแก่ชีวิตหรือเป็นบำนาญให้เขาพึ่งพาตัวเองในบั้นปลาย นั่นเป็นสิ่งที่เราพึ่งคิดได้หลังจากทำวนเกษตรมาได้ประมาณ ๔-๕ ปี วนเกษตรจึงเป็นเรื่องของการพึ่งตนเอง

รายรับ
รายจ่าย

เลี่ยม บุตรจันทา

ได้ชีวิตใหม่จากการปลูกต้นไม้ทำวนเกษตร

จิตตวนา

"จน เครียด กินเหล้า" คำพูดยอดฮิตในหนังโฆษณาเลิกเหล้า ที่โด่งดังมากเมื่อหลายปีก่อนนั้น สร้างจากชีวิตจริงช่วงหนึ่งของพ่อเลี่ยม (เจ้าตัวเกือบได้แสดงเองด้วย) ที่มีอดีตเป็นขี้เหล้า ขี้ยา (บุหรี่) เล่นการพนันสารพัด ทั้งเล่นหวย มวยตู้ ไก่ชน ไพ่ ไฮโล ทำเกษตรเชิงเดี่ยว (ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด) เป็นหนี้ทั้ง ธกส. เถ้าแก่ และร้านค้า ครอบครัวเครียด ทะเลาะกันจนบ้านเกือบแตก เกือบต้องแยกทางกับเมีย แต่พ่อเลี่ยมและยายตุ๋ย (เมีย) ก็หลุดพ้นวงจรดังกล่าวมามีชีวิตใหม่ที่ "อยู่ดี มีความสุข แบ่งปัน" สร้างตำนาน "สวนออนซอนและกลุ่มบ้านนาอีสาน" พ่อเลี่ยมวันนี้ได้รับการชื่นชมยกย่องจากสังคม เป็นผู้นำชุมชน เป็นปราชญ์ชาวบ้าน และที่สำคัญมีครอบครัวที่น่ารักและมีความสุขมาก

พ่อเลี่ยมเป็นคนบุรีรัมย์ มีเมียชื่อสมบูรณ์ (ยายตุ๋ย) ทำไร่มันสำปะหลัง (ทำตามที่พ่อแม่และคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านพาทำ) ทำแล้วขายได้ราคาบ้าง ราคาไม่ดีบ้าง เจอภัยธรรมชาติบ้าง ทำอยู่หลายปีเป็นทั้งหนี้ ธกส. หนี้เถ้าแก่ (ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายา) และหนี้ร้านค้า ทั้งยังเล่นการพนัน เมียก็เลยชอบบ่นชอบด่า ถูกเมียด่าก็ยิ่งเครียด จากที่เครียดจากปัญหาต่าง ๆ อยู่แล้ว พอเครียดก็ไปกินเหล้า พอกินเหล้าเมียก็ยิ่งด่า ก็เลยยิ่งกินเหล้า ครอบครัวก็ทะเลาะกันมากขึ้น เป็นหนี้มากขึ้นจนหยิบยืมใครไม่ได้อีก พ่อเลี่ยมตัดสินใจขายที่ดินทำกินใช้หนี้ เหลือเงินหนึ่งแสนบาท พาลูกเมียอพยพย้ายมาอยู่ที่บ้านนาอีสาน จ. ฉะเชิงเทรา

(๒๕๓๐) ตามที่มีคนรู้จักอพยพมาอยู่ก่อน หวังมาหาหนทางสร้างชีวิตใหม่ ก่อนจะมา ยายตุ๋ยก็บอกว่าถ้ายังทำตัวเหมือนเดิม (กินเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน) ก็จะไม่ไปด้วย พ่อเลี่ยมก็ให้สัญญาว่า จะเลิกอบายมุขและจะเลิกปลูกมันสำปะหลังเด็ดขาด

พออพยพมาที่บ้านนาอีสาน (เป็นหมู่บ้านติดชายขอบป่า) ซื้อที่ดิน ๕๐ ไร่ ก็ถางป่าโค่นป่า มาทำนาปลูกข้าว ต่อมายายตุ๋ยไปเห็นเขาปลูกข้าวโพดกันมาก ได้เงินดี ก็เลยมาชวนมายุให้พ่อเลี่ยมปลูกข้าวโพดเหมือนเขา ปลูกอยู่หลายปี ปรากฏว่าที่หวังจะรวยกลับขาดทุน เป็นหนี้เป็นสินอีก ครอบครัวเครียด พ่อเลี่ยมก็กลับเข้าสู่วังวนเดิม อบายมุขทุกอย่าง พ่อเลี่ยมกลายเป็นขี้เมาประจำหมู่บ้าน เมียก็บ่นด่ามากขึ้น ครอบครัวอยู่ไม่เป็นสุข

พ่อเลี่ยมเล่าว่า ผมคงโชคดีมีบุญเก่า วันหนึ่งมีครูมาชวนให้ไปร่วมสัมมนา ผมไม่รู้หรอกว่าสัมมนาคืออะไร คิดแค่ว่าได้ไปกินเหล้านอกบ้าน และเมียก็ตามมาด่าไม่ได้ ปรากฏว่า ๓ วัน ๒ คืนนั้น เหล้าไม่ได้กินเลย และมีวิทยากรท่านหนึ่งคือ “ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม” มาพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตและความคิดของท่าน ซึ่งประทับใจผม และมีประโยคหนึ่งซึ่งกินใจผมมาก ท่านว่า “ชาวบ้านเราโง่ ไม่รู้จักตัวเอง...ถ้าอยากรู้จักตัวเองแบบง่าย ๆ ให้เริ่มที่การทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครอบครัวดู จะได้รู้ว่ารายจ่ายไหนจำเป็น อันไหนไม่จำเป็น” กลับจากสัมมนาผ่านตลาด ผมก็แวะซื้อเหล้ามากินเหมือนเดิม แต่ผมก็ตั้งใจมั่นที่จะทำบัญชี ผมเอาสมุดนักเรียนของลูกมาตีเส้นทำเป็นสมุดบัญชี ผมลงมือทำทันที แต่เน้นทำบัญชีรายจ่ายเป็นหลัก แยกเป็นรายจ่ายของผม ของเมีย และของลูก ๒ คน ทำครบ ๑ ปี ก็เอาบัญชีมาดูและพูดคุยพร้อมกันทั้งครอบครัว ของผมเป็นค่าเหล้า ๒ หมื่นกว่า บุหรี่หมื่นกว่า ค่าหวย มวยตู้ เล่นไพ่ รวมแล้ว ๖ หมื่นกว่าบาท ของยายตุ๋ยเป็นค่า หมู ไก่ ปลา พริก ผักต่าง ๆ (ค่ากับข้าวของทั้งบ้าน) ประมาณ ๓ หมื่น ของลูก ๆ ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท

วันนั้นทะเลาะกันรุนแรงมาก ยายตุ๋ยบอกเห็นทีจะอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้แล้ว แค่ค่าเหล้ากะค่าเผาปอด (บุหรี่) ก็เอาใช้ได้ทั้งบ้านทั้งปีแล้ว ยายตุ๋ยยื่นคำขาดให้ผมเลือกคือ ถ้ายังกินเหล้า ทำตัวแบบเดิมก็เลิกกัน ให้ไปอยู่กับเพื่อน ๆ วงเหล้า หรือถ้าจะอยู่ด้วยกันก็ให้เลิกเหล้าเลิกอบายมุขทุกอย่าง ผมก็ถามลูกทั้ง ๒ คนว่า พ่อแม่เลิกกันลูกจะอยู่กับใคร ลูกมันตอบพร้อมกันโดยไม่ต้องคิดเลยว่าอยู่กับแม่ วันนั้นผมน้อยใจ หดหู่ใจมาก คิดทบทวนก็เห็นเลยว่าผมเบียดเบียนตัวเองและครอบครัวมากเหลือเกิน ผมตัดสินใจขออยู่กับลูกเมียและตั้งใจมั่นว่าจะเลิกอบายมุขเด็ดขาด จากวันนั้นผมก็ปลีกตัวจากเพื่อนวงเหล้า จากงานสังคมต่าง ๆ

ผมมาพิจารณาทบทวนการทำไร่มันที่บ้านเกิด การปลูกข้าวโพดที่นี่ ยิ่งพิจารณาก็ยิ่งเห็นชัดเจนเลยว่า เราไม่สามารถควบคุมอะไรได้เลย ตั้งแต่ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จนถึงราคาขาย ทำยังไง ๆ ก็ได้ผลไม่คุ้ม การทำเกษตร (เชิงเดี่ยว) แบบเดิม ๆ ที่มุ่งปลูกเพื่อเอาไปขายแล้วเอาเงินมาซื้อกิน น่าจะไม่ใช่แล้ว ผมตัดสินใจเลิกทำเลย ไม่เอาแล้ว จากนั้นผมก็เริ่ม "ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก" พืชผักต่าง ๆ ที่เคยซื้อจากร้านค้า จากรถพุ่มพวงก็เลิกซื้อ มาปลูกเองแทน ทำนาและเลี้ยงปลาไปด้วย ระหว่างปลูกผักก็ปลูกต้นไม้อื่น ๆ ไปด้วย ตรงไหนว่าง อยากปลูกต้นอะไรก็ปลูก เวลารดน้ำผักก็ได้รดน้ำต้นไม้อื่น ๆ ไปด้วย ช่วงนี้ที่ผมกับเมียช่วยกันรดน้ำ ถอนหญ้าแปลงผัก ความสัมพันธ์ดีมาก ไม่มีขัดใจกัน หยอกล้อกันเหมือนตอนจีบกันใหม่ ๆ ผมรู้สึกว่าชีวิตมันช่างออนซอนจริง ๆ ผมกับยายตุ๋ยก็เลยตั้งชื่อสวนนี้ว่า **"สวนออนซอน"**

ทำแบบนี้มาสักพัก ผลผลิตก็เหลือกิน มีคนมาขอซื้อ ผมก็นำไปขาย ผมใช้หนี้สองแสนกว่าบาทหมดใน ๖ ปี (ส่งลูกเรียนจบปริญญาโดยไม่ต้องกู้เงินรัฐบาลเรียน) ผมเริ่มปลูกต้นไม้ใหญ่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ปลูกหลาย ๆ ชนิดแบบวนเกษตร ทุกวันนี้สวนออนซอนมี

ต้นไม้ พันธุ์ไม้มากกว่า ๔๐๐ ชนิด บ้านพ่อเลี่ยมมีค่าใช้จ่ายน้อยมาก ข้าว ปลา พืชผักต่าง ๆ มีกินตลอด ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายาก็ไม่ต้องซื้อ ค่าแก๊สก็ไม่เสีย เพราะใช้ถ่านที่เผาเองจากไม้ในสวน สบู่ แชมพูสระผม น้ำยาล้างจาน ล้างครัว ล้างห้องน้ำก็ทำเอง แม้แต่ครีมบำรุงผิว ยาสมุนไพรแก้เจ็บป่วยเล็กน้อยก็ทำใช้เอง น้ำตาลก็ทำเอง เคี่ยวเองจากอ้อยที่ปลูกในสวน รวมทั้งแปรรูปสมุนไพรอีกหลายอย่าง ของเหล่านี้นอกจากใช้เอง แล้วยังเหลือขายได้เงินอีกด้วย นอกจากนี้ ลูกชายพ่อเลี่ยมกับชาวบ้านประมาณ ๑๕ ครอบครัว ก็ได้เพาะพันธุ์กล้าไม้ขาย ปี ๒๕๕๙ ประมาณว่าขายกล้าไม้ พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ ต้น (หนึ่งล้านต้น)

จากเริ่มแรกมีเพียง “สวนออนซอน” (สวนแห่งความสุข สวนแห่งความชื่นชมยินดี) ปัจจุบันพ่อเลี่ยมและยายตุ๋ยได้ซื้อที่ดินเพิ่มอีกหนึ่งแปลง สร้างเป็นอีกหนึ่งสวน และยังมีความคิดจะซื้อที่ดินที่จังหวัดตาก ปลูกต้นไม้ไทย ไม้โบราณ ไม้ที่ใกล้สูญพันธุ์ของทางภาคเหนือ

พ่อเลี่ยมบอกว่า

“ที่ดินก็เปรียบเหมือนสมุดบัญชีเงินฝาก การปลูกต้นไม้ก็เหมือนการฝากเงินเข้าสมุดบัญชี เรายิ่งปลูกต้นไม้มาก ที่ดินหรือสมุดบัญชีของเราก็ยิ่งมีเงินมาก”

“การทำบัญชีครัวเรือน เหมือนมีลายแทงของชีวิต”

“ผมตั้งปณิธานไว้ว่า จะปลูกต้นไม้วันละ ๓ ต้น เหมือนที่กินข้าววันละ ๓ มื้อ จะปลูกไปจนกว่าผมจะเดินไม่ไหว”

“ถึงวันนี้ผมกับเมียมีบำนาญเรียบร้อยแล้ว เป็นต้นไม้ใหญ่คนละไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ต้น”

“การเลิกอบายมุข เลิกทำเกษตรเชิงเดี่ยว เปลี่ยนมาปลูกต้นไม้ทำวนเกษตรได้ให้ชีวิตใหม่แก่ผม เป็นชีวิตใหม่ที่อยู่ดีมีความสุขมาก นึกเสียดายว่าทำไมเราไม่ทำอย่างนี้มาตั้งนาน”

บุญรอง บุญเกลี้ยง

ปลูกป่า (เพื่อ) สร้างวัด – สร้างวัด (เลยได้) ปลูกป่า

ป้อม เลิงนกทา

ข้าพเจ้ารู้จักหญิงเลยวัยกลางคนคนหนึ่ง เธอและญาติของเธอร่วมกันบริจาคที่ดินเพื่อสร้างวัดได้รวมกันประมาณ ๔๐ ไร่ แต่ที่ดินที่บริจาคนั้น เป็นที่นา มีต้นไม้ใหญ่ไม่กี่ต้นตามธรรมชาติของแปลงนาทั่วไป

นี่คือจุดเริ่มต้นของการปลูกต้นไม้ของเธอ...

เนื่องจากตั้งใจสร้างวัดตามสายหลวงตาชา สุภทฺโท ซึ่งเป็นสายวัดป่า ดังนั้น เธอจึงคิดง่าย ๆ ว่าเป็นวัดป่า จะต้องมีป่าสิ เธอจึงเริ่มปลูกต้นไม้บริเวณวัด (วัดป่าหนองไฮเจริญธรรม ต. โนนกลาง อ. พิบูลมังสาหาร จ. อุบลราชธานี) ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ แรก ๆ คิดการใหญ่ โดยการไปขอพันธุ์ไม้จากศูนย์เพาะพันธุ์กล้าไม้ ได้มาเป็นหมื่นต้น ส่วนใหญ่เน้นไม้ป่าธรรมชาติ เช่น ยางนา มะค่า พยุง ไม้แดง ไม้จิก ตะเคียน ฯลฯ ได้กล้าไม้มาแล้วก็ระดมคนมาปลูกช่วยกัน ช่วยกันไม่ถึงอาทิตย์สามารถปลูกต้นไม้เป็นหมื่นต้นเสร็จ

และเธอก็สรุปบทเรียนกับตัวเองว่า การปลูกต้นไม้นั้น ทำง่าย แต่การดูแลต้นไม้ให้โตนั้น ทำยาก เพราะปรากฏว่า ต้นไม้ที่ปลูกไปตายเกินกว่าครึ่ง เธอเริ่มท้อแท้ หมดกำลังใจ แต่ด้วยความอยากให้มีวัดป่าอยู่ใกล้บ้าน เธอจึงเริ่มต้นปลูกต้นไม้อีกครั้ง แต่ครั้งนี้แตกต่างจากครั้งที่แล้ว ครั้งนี้เธอเริ่มสะสมพันธุ์ไม้ โดยการเพาะเองบ้าง ไปขอเบี้ยมาจากเพื่อนบ้านบ้าง ไปขอศูนย์เพาะชำบ้าง เลี้ยงเบี้ยไม้ให้แข็งแรง พอถึงช่วงต้นฤดูฝน เธอก็ทยอยปลูก ปลูกไปเรื่อย ๆ ตามกำลัง ไม่รีบ พอเหนื่อยก็พัก มีการวางแผนรดน้ำ ให้ปุ๋ย เป็นระยะ ๆ เธอ

ทำแบบนี้เรื่อยมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน จากแปลงโล่ง ๆ กลายเป็นป่าร่มเย็น ต้นไม้ของเธอสูงใหญ่ กระจัดกระจายเต็มพื้นที่ ๔๐ ไร่ ด้วยการจัดการที่ดีของเธอ ปัจจุบัน เธอลดการปลูกต้นไม้ในวัดลง แต่เพิ่มเวลาในการดูแลตัดแต่งกิ่งแทน เคยถามเธอว่า ต้นไม้โตขนาดนั้น ยังต้องดูแลอีกหรือ และทำไมต้องดูแลต้นไม้ดีขนาดนั้น เธอบอกว่า

"ต้นไม้สอนว่า 'ทุกอย่างนั้น อย่าคิดว่าง่าย อย่าหมายว่ายาก' ไม่มีอะไรยากเกิน ไม่มีอะไรง่ายเกิน มันเป็นธรรมชาติ อยู่กับต้นไม้มันสุขใจดี"

บางวันเธอเหนื่อย ร้อน เธอก็เดินเข้าวัด ไปดูต้นไม้ที่ปลูกก็ชื่นใจ เย็นใจ ยิ่งช่วงฤดูฝนจะมีเห็ดธรรมชาติเกิดเยอะมาก เห็ดโคน เห็ดระโงก เห็ดน้ำหมาก ฯลฯ ชาวบ้านแถบนั้นจึงมาเข้าวัดแบบเต็มใจ" ที่บ้านของเธอเลยกลายเป็นที่ชุมนุมของชาวบ้าน เพราะหลังจากเก็บเห็ด เขาจะชวนกันมาที่บ้านของเธอ เพื่อมาปันเห็ดให้ และเธอก็จะให้เบี้ยไม้ไป ให้คนละต้นสองต้น เธอไม่ให้มากกว่านั้น ใครอยากได้มากกว่านั้น เธอจะบอกว่า ให้ดูแลสองต้นนี้ให้ดีก่อน ถ้าโตพ้นตายแล้ว ค่อยมาเอาอีก

และเธอก็บอกว่า ต้นไม้สอนเธออีกเรื่องคือ "การแบ่งปัน" ต้นไม้แบ่งปันร่มเงา แบ่งปันใบไม้ผุ ๆ ให้ปลวก แต่ต้นไม้ก็ไม่ตาย มีแต่เติบใหญ่ เธอจะเป็นเหมือนต้นไม้ เธอเลยเริ่มเพาะกล้าไม้เพื่อแบ่งปัน

ปัจจุบันเธออายุครบ ๖๐ ปี เธอชื่อ บุญรอง บุญเกลี้ยง เธอเป็นหญิงชาวบ้านธรรมดา การศึกษา ป. ๔ แต่ความธรรมดาของเธอ ได้สร้างแรงบันดาลใจให้ชาวบ้านแถบนั้นเริ่มปลูกต้นไม้ และโดยเฉพาะเธอเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญ ให้ลูกของเธอรักต้นไม้ และเริ่มปลูกต้นไม้เหมือนเธอ...

“การปลูกต้นไม้ ไม่ต้องคิดเยอะ ให้ปลูกเลย
ได้กุศลชาตินี้ทันที ชาติหน้าสืบไป เป็นนาบุญอย่างยิ่ง”

“ปลูกต้นไม้ ใครก็ทำได้
ถ้าอยากทำบุญ แล้วคิดไม่ออก ให้ปลูกต้นไม้”

ผู้หญิงนักปลูกต้นไม้สร้างป่า นางบุญรอง บุญเกลี้ยง
ที่อยู่ ๖๕ ม. ๑๐ ต. โนนกลาง อ. พิบูลมังสาหาร จ. อุบลราชธานี

ปลูกเลย

เดชรัต สุขกำเนิด

ทรัพย์สินแรกที่ผมและภรรยาลงทุนร่วมกันหลังจากแต่งงานกันได้หนึ่งปี (ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘) ไม่ใช่บ้านหรือรถยนต์ครับ แต่เป็นการซื้อที่ดินที่เป็นไร่อ้อยแห้ง ๆ ๒ ไร่ ที่ จ. นครราชสีมา เพื่อการปลูกไม้ยืนต้น ที่เราหวังปลูกไม้ยืนต้นให้เป็นป่าเพื่อลูก ๆ ของเรา ในอนาคต (ตอนนั้นยังไม่มีลูกนะครับ) เมื่อพ่อแม่ของผมทราบความตั้งใจของเราก็ช่วยซื้อให้อีก ๑ ไร่ รวมเป็น ๓ ไร่

เหตุผลที่เราลงทุนปลูกไม้ยืนต้นเพราะ การปลูกไม้ยืนต้นหรือที่เรียกว่าการปลูกป่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด ถ้ามองเฉพาะตัวเงินแบบแคบ ๆ ความคุ้มค่าเกิดขึ้นจากมูลค่าของเนื้อไม้ที่เมื่อเติบใหญ่แล้ว ไม้เนื้อแข็งจะมีมูลค่ามากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท/ต้น พื้นที่ ๑ ไร่ เราสามารถปลูกไม้ยืนต้นที่มีคุณค่าเหล่านี้ได้ประมาณ ๑๐๐ ต้น รวมแล้วพื้นที่แต่ละไร่จะมีมูลค่ามากกว่า ๓ ล้านบาท ตอนนั้น ผมคิดกันเล่น ๆ ว่า ต้นไม้แต่ละต้นจะสร้างเงินให้เราเกือบ ๆ ๓ บาทในแต่ละวัน ถ้าไร่หนึ่งเรามี ๑๐๐ ต้นก็เท่ากับวันหนึ่งเรามีรายได้ประมาณ ๓๐๐ บาท โดยไม่ต้องทำงาน (หรือไปทำงานอื่น ๆ แทน)

แต่การปลูกป่าก็ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ นะครับ เพราะแม้ว่า ในบางกรณี ป่าอาจจะฟื้นฟูตนเอง ถ้าไม่มีอะไรไปรบกวน แต่ไอ้ตรงที่ "ถ้าไม่มีอะไรไปรบกวน" นี่แหละที่เป็นเรื่องยาก เพราะในช่วงปีแรกสวนป่าของเราต้องเผชิญทั้งวัวที่เข้ามากิน ไฟที่มาจากการเผาไร่อ้อย และอื่น ๆ อีกมาก ที่จำเป็นต้องการดูแลจากคน เพื่อมิให้สิ่งใดมารบกวนการฟื้นตัวของธรรมชาติ

สรุปโดยย่อว่า การปลูกป่าต้องการ "คน" ดูแล

โดยรวม ๆ การปลูกป่าแต่ละไร่ จะใช้คนและเงินลงทุนในการดูแลประมาณ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี ในปีแรก และลดลงเหลือประมาณ ๓,๐๐๐ บาท/ปี และน้อยกว่านั้นเมื่อเวลาผ่านไป (ไม่นับรวมค่ารถและค่าที่พักในการไปดูแลสวนป่า)

เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าที่เพิ่มขึ้นแล้ว การปลูกป่าเป็นการลงทุนที่สุดคุ้มจริง นอกเหนือจากมูลค่าของเนื้อไม้แล้ว ผลประโยชน์ที่สำคัญอีกข้อคือมันช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ได้ไม่น้อยกว่า ๒ ตัน/ไร่ ครอบครัวของผมปล่อยก๊าซเรือนกระจกปีละประมาณ ๙ ตัน สวนป่า ๓ ไร่นี้ ได้ช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้มากกว่า ๖ ตัน/ปี

ดังนั้น เพื่อให้ครอบครัวของเราไม่สร้างผลกระทบให้กับโลก เราจึงขยายพื้นที่ปลูกป่าไปยัง จ. ชุมพรด้วย และเตรียมวางแผนไปปลูกที่ จ. ราชบุรีต่อไปด้วย

การปลูกป่าจึงเป็นการลงทุนที่ดีต่อเรา และดีต่อโลก ไปพร้อมกัน ถ้าเช่นนั้น ทำไมชาวบ้านไม่ลงทุนปลูกป่าล่ะ? ผมก็คงต้องตอบว่า "โจทย์ของชาวบ้านที่ต้องตอบในทุกวันของชีวิตเขาคือ ความอยู่รอดครับ ไม่ใช่การลงทุน"

ชาวบ้านต้องการผลผลิตที่เปลี่ยนเป็นรายได้เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีพในทุก ๆ วันของชีวิต ไม่ใช่ลงทุนเพื่อไปรับผลตอบแทนในอีก ๒๐-๓๐ ปีข้างหน้าอย่างผม เพราะเงินที่ผมนำมาลงทุนปีละ ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่ผมได้มาจากที่อื่น ๆ (ส่วนใหญ่คือห้องเรียน) แต่แทนที่จะนำเงินส่วนนั้นไปซื้อคอนโดเพื่อการลงทุนเหมือนชนชั้นกลางหลาย ๆ คน ผมก็เลือกมาลงทุนในที่ดินผืนนั้นแทน

แต่สำหรับชาวบ้าน เงินที่จะนำมาลงทุน และเงินที่จะนำมาใช้อยู่ใช้กิน ส่วนใหญ่ (หรือส่วนหนึ่ง) ต้องสร้างขึ้นจากที่ดินแปลงนั้นเอง ที่สำคัญ การปลูกป่าที่มิได้วางแผนให้ดียังอาจมีผลให้รายได้ของชาวบ้านลดลงในระยะแรกด้วย เพราะที่ดินที่ใช้ในการปลูกพืชเงินสดจะน้อยลง

การปลูกป่าจึงเป็นเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่ยากยิ่งสำหรับชาวบ้าน การช่วยสนับสนุนชาวบ้านในการปลูกป่า เพื่อลดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก

โครงการพัฒนาดอยตุงของสมเด็จย่า มีการจ้างชาวบ้านมาช่วยปลูกป่า และจ้างมาดูแลป่า ช่วยชาวบ้านลงทุนและดูแลพืชสวนยืนต้นที่สร้างรายได้ในร่มป่าหรืออยู่แทรกกับป่าได้เช่น กาแฟหรือมะคาเดเมีย เป็นต้น รวมถึงหาตลาดสำหรับสินค้าอื่น ๆ ที่จะมาทดแทนพืชไร่หลักในพื้นที่ได้ จนสามารถฟื้นฟูป่าดอยตุงกลับมาได้

เพราะฉะนั้น การนำเงินที่ได้มาจากกิจกรรมอื่นมาลงทุนเพื่อปลูกสร้างสวนป่าในพื้นที่ของผมเองจึงเป็นเรื่องง่ายดายมาก เมื่อเปรียบเทียบกับการเชียร์และช่วยให้ชาวบ้านปลูกป่าในที่ดินของชาวบ้านเอง และเดิมพันด้วยความอยู่รอดของชาวบ้านเอง ปีนี้ ผมจึงจะลองลงทุนเพื่อปลูกป่าในพื้นที่ของชาวบ้านดูบ้างครับ

ทำไมเหรอครับ? เพราะป่าที่ผมปลูกมาแล้วมันไม่ได้อยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ แต่หากเราต้องการให้ระบบธรรมชาติของลุ่มน้ำโดยเฉพาะปิง วัง ยม น่าน ต้นกำเนิดของแม่น้ำเจ้าพระยา กลับคืนมา เราต้องฟื้นฟูป่าต้นน้ำครับ จะสำเร็จหรือไม่? ไม่รู้เหมือนกัน แต่ต้องลองดูครับ

ผมยังจำภาพวันที่ซื้อที่ดินผืนแรกที่มีแต่ดินทรายได้ ในวันนั้น การจินตนาการว่ามันจะฟื้นกลับมาเป็นต้นไม้ใหญ่ เป็นเรื่องที่ยากมากทีเดียวครับ แต่วันนี้ผ่านไป ๒๑ ปี มันกลายเป็นสวนป่าที่ร่มรื่นแล้วครับ มันร่มรื่นจนทำให้ผมลืมมูลค่าที่เคยคำนวณมาเสียสิ้นเลยครับ เหลือแต่ความสุขใจที่ได้เห็นหรือเพียงแค่ได้คิดถึงมัน และจะเก็บมันไว้ให้นานที่สุด นานจนเกินกว่าชีวิตของผม

๔-๕ มิถุนายนนี้ ผมจะเริ่มลงมือ “ปลูกเลย” อีกครั้ง กับชาวบ้านที่เชียงดาว ต้นน้ำปิง สถานที่ที่ผมกับภรรยาไปดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์หลังแต่งงานครับ

มาลุ้นกันนะครับ ว่าครั้งนี้ผมจะทำสำเร็จหรือไม่?

ทำบุญสร้างป่า
ปลูกโลกด้วยงาม

ปลูกต้นไม้ ธรรมะ

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

(เดิมชื่อโครงการทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม)

ที่มาและหลักคิดเบื้องต้น

เนื่องในมงคลวาระที่ พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล องค์ประธานเครือข่ายพุทธิกา จะมีอายุครบ ๖๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะลูกศิษย์จำนวนหนึ่งจึงดำริที่จะทำงานบุญเพื่อถวายเป็นอาจาริยบูชา โดยงานบุญที่จะทำถวายนี้ ตั้งใจให้เป็นการสืบสานและขยายผลงานที่ท่านได้ทำมาอย่างยาวนาน ทั้งในแง่การอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าและธรรมชาติแวดล้อม การประยุกต์ธรรมให้สมสมัย ตลอดจนเผยแผ่ธรรมะเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนจำนวนมาก และเกื้อกูลต่อชาวโลก

งานบุญที่ตั้งใจถวายเป็นอาจาริยบูชานี้ ชื่อว่า โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ โดยตั้งใจให้เป็นโครงการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องระยะยาว ด้วยความมุ่งหวังดังต่อไปนี้คือ

- เป็นประโยชน์ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม
- เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้าน (เกษตรกรรายย่อย) และชุมชน
- เพื่อประยุกต์การทำบุญ ให้มีคุณค่าความหมายและเกิดประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติแวดล้อมมากยิ่งขึ้น
- เป็นการขยายผลงานวนเกษตรของผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม ให้แพร่หลายในทางปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการปลูกต้นไม้ที่ให้ผลระยะยาว ปลูกเป็นบำเหน็จบำนาญให้ตนเอง หรือเป็นมรดกให้ลูกหลาน
- เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้
- เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ท้าทายทางความคิดต่อผู้คนและสังคม

โดยมีแนวคิดและแนวทางในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

หลักการและเหตุผล

ปัญหาวิกฤตด้านป่าไม้ เป็นหนึ่งในปัญหาที่ใหญ่และสำคัญมากของโลก และของประเทศไทย ที่ทวีความรุนแรงจนน่าห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง การเติบโตของเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากรที่ถูกขับเคลื่อนด้วยกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ผืนป่าและต้นไม้จำนวนมากถูกทำลายลงอย่างน่าเศร้าใจ ป่าและต้นไม้อายุเป็นร้อยปี ซึ่งมีคุณค่าและประโยชน์มหาศาลถูกแทนที่ด้วยพืชเศรษฐกิจราคาถูก ๆ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน จนเป็นข่าวอยู่เสมอ ๆ และเราก็รับรู้มาตลอด แต่ผู้คนส่วนใหญ่ก็อยู่ในสภาวะ "ตาเห็นหูได้ยิน แต่หัวใจไม่รู้สึก" จึงมีเพียงหน่วยงานและบุคคลจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่ตระหนักและลงมือแก้ปัญหาวิกฤตนี้อย่างน่าชื่นชมยกย่อง

มีอีกปัญหาวิกฤตหนึ่งซึ่งซ้อนทับอยู่ แต่ผู้คนและสังคมยังไม่ได้มองเห็นและตระหนักถึง นั่นคือ "วิกฤตขาดคนปลูกต้นไม้สร้างป่า" กล่าวคือ คนที่ลงมือปลูกต้นไม้สร้างป่ามีจำนวนน้อยมาก ๆ และน้อยลงเรื่อย ๆ เราลองมองไปตามที่ดินที่มีอยู่มากมายมหาศาลทั่วประเทศทั้งในเขตเมือง ในชนบทว่ามีต้นไม้ใหญ่อยู่มากน้อยแค่ไหน มากขึ้นหรือน้อยลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่าน ๆ มา เราลองถามตัวเราเอง ถามญาติมิตร ถามคนที่พบเจอว่าปลูกต้นไม้ยืนต้นหรือปลูกต้นไม้ใหญ่ ครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่ ต้นอะไร แล้วคำตอบที่เราได้รับก็จะประจักษ์ต่อหัวใจของเราเอง

การปลูกต้นไม้ให้เติบใหญ่เป็นป่านั้นต้องใช้เวลานานมาก สิบปีเป็นอย่างน้อย ขณะที่การทำลายป่านั้นรวดเร็วมาก ชั่วพริบตาไม่กี่นาที ต้นไม้อายุนับร้อยปีก็โค่นล้มลง โดยเฉพาะไฟป่าจากฝีมือมนุษย์ แค่ไม่กี่วันป่านับพันนับหมื่นไร่ก็ย่อยยับ และคงเป็นแบบนี้ต่อไปไม่สิ้นสุด ดังนั้นถ้าเราปรารถนาให้มีป่ามีต้นไม้ใหญ่เกิดขึ้น เราจะต้องเริ่มลงมือปลูกต้นไม้สร้างป่ากันตั้งแต่วันนี้อย่างจริงจัง เหมือนที่เราได้นั่งอยู่ใต้ร่มเงาไม้ทุกวันนี้ ก็เพราะมีคนอื่นปลูกต้นไม้เหล่านั้นไว้เมื่อนานมาแล้ว

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ จึงขอเป็นอีกส่วนหนึ่งในการร่วมแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วนนี้ ด้วยเห็นว่าโลกจะดีขึ้นได้ถ้าเราไม่มัวแต่คิดและนิ่งเฉย ที่สำคัญภารกิจนี้ไม่ควรเป็นภาระความรับผิดชอบของราชการหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น หากเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนทุกสาขาอาชีพ ที่จะต้องช่วยกันสร้างป่าใหม่ขึ้นมา

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นให้เกิดการปลูกต้นไม้สร้างป่าใหม่ในที่ดินของประชาชน (ที่ดินส่วนบุคคล) พร้อมไปกับการสร้างป่าในพื้นที่สาธารณะ ด้วยเห็นว่าที่ดินเหล่านี้มีอยู่มากมายทั่วประเทศ ยังขาดการเอาใจใส่ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร และต้นไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติเพียงอย่างเดียวที่เราทุกคนสามารถสร้างได้

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ ขอเชิญชวนทุก ๆ ท่าน มาร่วมกันทำบุญให้โลก ทำบุญให้ประเทศให้แผ่นดิน และทำบุญให้แก่ตัวเราเองและลูกหลาน ทำบุญด้วยการสร้างป่า ด้วยการปลูกต้นไม้ใหญ่ ไม้ยืนต้น และไม้อื่น ๆ ตามที่ท่านตั้งใจและอยากปลูก ปลูกในที่ที่ท่านมี ที่ท่านอยู่ อยู่ที่ไหนปลูกที่นั่น หรือปลูกในที่สาธารณประโยชน์ ปลูกแล้วดูแลเอาใจใส่ให้ต้นไม้เหล่านั้นเติบใหญ่ขึ้นมา การทำบุญสร้างป่าแบบนี้เป็นสิ่งที่โลกกำลังต้องการอย่างยิ่ง นอกจากเป็นการทำความดีต่อโลก สิ่งแวดล้อมแล้ว ตัวคนทำยังได้ประโยชน์มากมายจากสวนป่าที่ตนเองสร้างขึ้น และยังเป็นการทำบุญที่มีผลยั่งยืนถึงลูกหลาน

การปลูกต้นไม้ที่ให้ผลระยะยาวถือเป็นการออมเงินผ่านต้นไม้ (ในระยะยาวไม้ใหญ่จะมีราคาสูงมาก) สามารถปลูกเป็นบำเหน็จบำนาญยามเกษียณ ปลูกเป็นมรดกให้ลูกหลาน การทำบุญสร้างป่า ยังเป็นการนำป่า นำต้นไม้ให้มาอยู่ในวิถีชีวิต อยู่ใกล้ชิดหัวใจของผู้คน คนที่ทำจะมีความสุข เกิดความรักความผูกพันกับต้นไม้ เป็นการ "ปลูกคน ปลูกป่า ปลูกใจ" อย่างแท้จริง

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ ยังให้ความสำคัญและมุ่งหวังให้การทำบุญเกิดพลัง มีคุณค่าความหมาย และเป็นประโยชน์ต่อโลกและผู้คนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นวันที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา องค์การสหประชาชาติยกย่องให้เป็นวันสำคัญสากลนานาชาติ (International Day) และประเทศไทยได้กำหนดให้เป็นวันต้นไม้แห่งชาติ (วันปลูกต้นไม้แห่งชาติของไทยมีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ เดิมใช้วันชาติ ๒๔ มิ.ย. ต่อมาเปลี่ยนเป็นวันเข้าพรรษา ล่าสุดใช้วันวิสาขบูชา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๒) โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ จึงตั้งใจจัดงาน "ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ วิสาขบูชา" ให้เป็นงานสำคัญประจำปี เพื่อรณรงค์เชิญชวนให้ผู้คนและสังคม ตื่นตัวและมาร่วมกันสร้างป่า ปลูกต้นไม้ใหญ่ให้ทั่วทั้งแผ่นดิน ใช้วันวิสาขบูชามาสร้างป่าร่วมกัน เป็นการร่วมกันปลูกบุญได้บุญร่วมกัน จะจัดงานนี้รณรงค์ต่อเนื่องทุกปี จนเป็นกระแส เป็นประเด็นสำคัญหนึ่งของสังคม เหมือนการรณรงค์เลิกเหล้าเข้าพรรษา หรือการสวดมนต์ข้ามปี

ในยุคสมัยที่ผู้คนดิ้นรนเร่งรีบ ทำอะไรก็อยากทำแบบง่าย ๆ สบาย ๆ แต่อยากได้แบบเร็ว ๆ มาก ๆ ทำอะไรก็จะมีคำถามในใจเสมอว่าทำแล้วฉันจะได้ผลประโยชน์อะไรบ้าง น้อยคนนักที่จะถามว่า ฉันทำแล้วโลกจะได้อะไรและโลกจะเป็นเช่นไร

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ ไม่ปรารถนาเพียงแค่รณรงค์ให้ผู้คนมาปลูกต้นไม้ ปลูกป่าแบบเดิม ๆ แต่มุ่งหวังตั้งใจให้ผู้คนมาร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์การทำบุญ ประวัติศาสตร์การสร้างป่า มาปลูกโลกดีงามร่วมกัน

“การปลูกต้นไม้แม้เพียงหนึ่งต้น แล้วดูแลต้นไม้นั้นจนเติบใหญ่
ให้มนุษย์และสรรพสัตว์ได้พึ่งพาอาศัยใช้ประโยชน์
ย่อมได้บุญ ได้อานิสงส์มาก”

จิตตวนา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการสร้างป่าใหม่ในที่ดินของประชาชนทั้งเกษตรกรและทุกสาขาอาชีพ พร้อมไปกับการสร้างเสริมให้เกิดนักปลูกต้นไม้ใหญ่ นักสร้างป่า (ทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน) เป็นการสร้างทิศทางใหม่ มิติใหม่ในการปลูกป่าสร้างป่า

๒. เพื่อเป็นแรงส่งและปัจจัยเร่งให้การทำบุญมีพลัง คุณค่าความหมายและเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำเสนอประเด็นที่เป็นประโยชน์ท้าทายทางความคิดต่อผู้คนและสังคม เพื่อนำไปสู่มิติใหม่ ๆ ในการทำบุญที่เหมาะสมกับยุคสมัย สร้างค่านิยมทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้และเรียนรู้ธรรมะผ่านการปลูกต้นไม้

๓. เพื่อรณรงค์ให้วันวิสาขบูชาและวันต้นไม้แห่งชาติ เป็นที่รับรู้ตื่นตัวของผู้คน นำไปสู่ปฏิบัติการทางสังคม ที่ทุก ๆ คนสามารถมีส่วนร่วมได้ เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อโลกและชีวิตผู้คน

๔. เพื่อให้เกษตรกรวางแผนและใช้ที่ดินที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการออมเงินผ่านการออมต้นไม้ใหญ่ ทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในระยะยาว มีเงินบำเหน็จบำนาญให้ตนเอง หรือเป็นมรดกให้ลูกหลาน

๕. เพื่อประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ในการแก้ปัญหาวิกฤตป่าไม้ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างสรรค์กิจกรรมดีงามต่าง ๆ โดยใช้พลังและประโยชน์ของการสื่อสารยุคใหม่ (social network) ให้เกิดมรรคผลที่รวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ จะดำเนินงานสร้างป่า ใน ๘ แนวทาง ดังนี้

๑. สร้างป่าในที่ดินของเกษตรกร (ในบริเวณบ้านพัก ในนา ในสวน ในไร่) โดยปลูกแบบผสมผสานให้เป็นสวนป่าเกษตรอินทรีย์ และเน้นปลูกต้นไม้ให้ผลระยะยาวเป็นหลัก โดยเกษตรกรที่เข้าร่วม สมัครใจ เต็มใจ และยินดีเข้าร่วมทำบุญสร้างป่าด้วยตนเอง

ทางโครงการจะส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกต้นไม้ที่ให้ผลในระยะสั้น กลาง ยาว เพื่อเกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากการปลูกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ดังนี้

๑.๑ ปลูกต้นไม้ยืนต้นที่ให้ผลระยะยาว เนื้อไม้ราคาสูงมาก ใช้เวลา ๒๐-๓๐ ปี เช่น กันเกรา พะยอม พะยูง ยางนา มะค่า ประดู่ ชิงชัน สักทอง ตะเคียนทอง ฯลฯ มุ่งปลูกให้เป็นต้นไม้ใหญ่ เป็นป่า ขณะเดียวกันก็ปลูกเป็นการออมเงินผ่านต้นไม้ ปลูกเป็นสินทรัพย์ ปลูกเป็นบำเหน็จบำนาญยามเกษียณ ปลูกเป็นมรดกให้ลูกหลาน ปลูกไว้ให้โลก ให้ธรรมชาติ ให้แผ่นดิน

๑.๒ ปลูกต้นไม้ที่ให้ผลระยะกลาง สามารถใช้ประโยชน์จากต้นไม้ตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๕ ปี เช่น ไผ่ กล้วย มะนาว มะกรูด ขนุน มะม่วง มะพร้าว ตาล สะตอ ลิ้นฟ้า กระท้อน กระถินเทพา แคฝรั่ง ผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๓ ปลูกพืชผักสวนครัว-สมุนไพร ให้ผลระยะสั้น เน้นพืชผักพื้นบ้าน เน้นพันธุ์แท้ ปลูกแล้วสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์ได้เอง ใช้ปลูกครั้งต่อ ๆ ไปได้ โดยไม่ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูก

๑.๔ ไม้เลื้อย ไม้ดอก ไม้ประดับ ทั้งที่ใช้กินได้ แปรรูปได้ สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งปลูกสร้างความสดชื่นสวยงาม เพลินตา สุขใจแก่ผู้พบเห็น

* ต้นไม้ต่าง ๆ ที่ปลูก ขึ้นอยู่กับเกษตรกรแต่ละคนชอบ อยากกิน อยากใช้อะไรก็ปลูกอย่างนั้น เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และแบ่งปัน เกิดความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกรระดับหนึ่ง พร้อมไปกับการคืนความอุดมสมบูรณ์ให้ผืนดินและระบบนิเวศไปในตัว

เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายระยะแรก คือ

○ ชาวบ้านในเครือข่ายวนเกษตรป่าตะวันออก (ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี สระแก้ว)

○ ชาวบ้านกลุ่มทำนาอินทรีย์ อ. เลิงนกทา จ. ยโสธร

○ ชาวบ้านใกล้เคียงวัดป่าสุคะโต วัดป่ามหาวัน (ภูหลง) จ. ชัยภูมิ

○ ชาวบ้านเครือข่ายอื่น ๆ ที่ประสานความร่วมมือได้

* ใน ๒-๓ ปีแรก จะมุ่งเน้นผลให้เกิดความสำเร็จที่เป็นจริง จำนวนชาวบ้านที่เข้าร่วมอาจไม่มากนัก เมื่อโครงการได้เรียนรู้ ได้ผล ได้วิธีการที่ดีแล้วจึงขยายปริมาณมาก ๆ ในปีต่อไป

* การสร้างป่าแบบนี้จะขยายพื้นที่การสร้างป่าได้ไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับการตื่นตัวของชาวบ้านและความสามารถในการส่งเสริมของเรา (พันธุ์ไม้ กำลังใจ วิธีการ)

* ชาวบ้านเป็นผู้ปลูก เป็นเจ้าของ เป็นคนดูแล และเป็นผู้ได้ประโยชน์ การสร้างป่าต้องมีคนจัดการดูแลต่อเนื่องหลังการปลูกจึงจะได้ผลดีและเป็นจริง เมื่อชาวบ้านเป็นเจ้าของ เป็นผู้ได้ประโยชน์ จึงเป็นแรงจูงใจและปัจจัยสำคัญที่ชาวบ้านจะปลูกและดูแลเอาใจใส่

* สามารถขยายผลการสร้างป่า "จากชาวบ้านสู่ชาวบ้าน" ได้อีกทางหนึ่ง เพราะชาวบ้านมักจะเป็นญาติมิตรกันในชุมชนอยู่แล้ว มักจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกื้อกูลแบ่งปันกันโดยธรรมชาติ

* เป็นกระบวนการสร้างป่า ที่ทำให้คนรักและผูกพันกับต้นไม้ เพราะต้องลงมือปลูก ดูแลเอาใจใส่และใช้เวลาโดยเฉพาะไม้ระยะยาว ซึ่งต้องใช้เวลา ๒๐-๓๐ ปี

* เป็นการสร้างป่าที่มีมิติทางความคิดและจิตใจ เป็นการ " ปลูกคน ปลูกป่า ปลูกใจ" ไปพร้อม ๆ กัน ให้มีความรัก ความห่วงใยในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม คิดถึงประโยชน์ของส่วนรวม และเกื้อกูลแบ่งปันกันและกัน

* เป็นการสร้างป่าแบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีคุณค่าและดีต่อผู้คนและธรรมชาติยิ่งขึ้น

* ชาวบ้านมีความมั่นคงทางอาหาร เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มต้นไม้ เพิ่มป่าให้โลก ให้แผ่นดิน ลดคาร์บอนไดออกไซด์ ลดภาวะโลกร้อน

๒. สร้างป่าในพื้นที่สาธารณะ / พื้นที่ส่วนรวม

เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล วัด ป่าช้า ป่าชุมชน ศูนย์ต่าง ๆ พื้นที่รกร้างเสื่อมโทรม ในเขตเมือง เป็นต้น จะสร้างป่าผ่านกิจกรรม "TREE CHANGE THE WORLD" เปลี่ยนโลกให้ดีและสวยด้วยต้นไม้ หรือ ปลูกเปลี่ยนโลก

เป็นการเพิ่มต้นไม้ใหญ่ เพิ่มพื้นที่สีเขียว ทำที่โทรมให้เป็นที่สวย ทำที่น่ากลัวให้เป็นที่น่ารัก ทำแผ่นดินให้เป็นศิลปะ เป็นนิเวศสุนทรี เป็นพื้นที่แห่งความสุขของทุกคน

ทำผ่านกระบวนการจิตอาสา เน้นเด็ก เยาวชน และคนในพื้นที่ รวมทั้ง CSR ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการเตรียมการด้านต่าง ๆ ให้พร้อม มีการสำรวจ วิเคราะห์ ออกแบบ วางแผนร่วมกัน ตำแหน่งที่จะปลูก ต้นไม้ที่เหมาะสม รวมทั้งมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

พื้นที่รกร้างในชุมชน ป่าช้า สองข้างทาง ถนนในชุมชน เน้นปลูกพืชผลต้นไม้ที่คนกินได้ ใช้ประโยชน์ได้ ปลูกเป็นต้นไม้ของทุกคน ปลูกเป็นสวนแบ่งปัน โดยปลูกต้นไม้ใหญ่เสริมในจุดที่เหมาะสม รวมทั้งปลูกไม้เลื้อยไม้ดอกบางส่วน เพื่อสร้างสีสันและความสวยงาม

* การสร้างป่าส่วนนี้จะเกิดจากทางโครงการเข้าไปประสานความร่วมมือกับเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านการรณรงค์ของโครงการ ให้กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เห็นดีด้วย ร่วมกันทำในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นกับการสร้างสรรค์ของคนทำ

๓. สร้างป่าในศูนย์เรียนรู้ของโครงการ

○ พื้นที่ของศูนย์โดยรวมประมาณ ๖๐ ไร่ จะสร้างเป็นสวนป่าเกษตรอินทรีย์ ๔๐ ไร่ (ที่อีก ๒๐ ไร่ จะเป็นสระน้ำ เรือนเพาะชำ ฐานเรียนรู้ต่าง ๆ ลานกิจกรรม อาคารเอนกประสงค์ ที่พัก ถนน ที่จอดรถ เป็นต้น)

○ เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เป็นศูนย์ทดลอง ขยายพันธุ์ รวบรวมเทคนิควิธีการที่ได้ผลดีจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ เป็นศูนย์เรียนรู้

○ เป็นศูนย์ขับเคลื่อนงาน และเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

○ ที่สำคัญจะเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ดีงามต่าง ๆ ของส่วนรวม ของทุกภาคส่วน ที่สามารถใช้พื้นที่ของศูนย์แห่งนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมให้ได้มากที่สุด เป็นศูนย์สัปปายะของประชาชน

* ที่ดินสร้างศูนย์ อาจได้มาจากการบริจาคหรือจัดซื้อ โดยเน้นที่ดินที่มีทำเลและศักยภาพในที่ดินเหมาะสม (สภาพน้ำ ดิน และปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ)

๔. สร้างป่าผ่านงาน "ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ วิสาขบูชา" เป็นกิจกรรมรณรงค์หลักประจำปีของทางโครงการ

○ ตั้งใจจัดงาน "ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ วิสาขบูชา" ช่วงวันวิสาขบูชาของทุก ๆ ปี ให้เป็นสัญลักษณ์ของทางโครงการ

○ ใช้วันวิสาขบูชาซึ่งเป็นวันต้นไม้แห่งชาติด้วย รณรงค์ให้สังคมและผู้คนวงกว้างรับรู้และตื่นตัวในปัญหาวิกฤตป่าไม้ รวมทั้งสร้างพลังและแรงบันดาลใจ โดยเชิญชวนให้มาร่วมกันทำบุญสร้างป่าในที่ดินที่ตนเองมี ที่ตนเองอยู่ รวมทั้งที่ดินสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ

○ ปีแรกจะจัดโดยองค์กรร่วมจัดไม่มากนัก แต่จะขยายความร่วมมือกับหน่วยงานคณะบุคคลต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น จัดพร้อม ๆ กันในหลาย ๆ พื้นที่ หลาย ๆ จังหวัด รณรงค์พร้อม ๆ กันให้เป็นที่แพร่หลายยิ่ง ๆ ขึ้น จนพัฒนาเป็นประเด็นสำคัญของสังคม เหมือนการรณรงค์งด/เลิกเหล้าเข้าพรรษา

ตั้งใจเริ่มจัดปีแรก วันจันทร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ (สวนโมกข์กรุงเทพ)

โดยมีกิจกรรมสำคัญคือ

- ปาฐกถาธรรม "ทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม" โดยพระไพศาล วิสาโล
- TREE TALK เรื่องจริงจากใจของนักปลูกต้นไม้ให้โลก
- การปลูกต้นสาละอินเดียร่วมกันเพื่อสร้างสวนสาลวโนทยาน ณ สวนรถไฟ (พื้นที่ติดสวนโมกข์กรุงเทพ)
- นิทรรศการ การแสดงดนตรี การออกร้านของเครือข่าย
- รับต้นกล้าพันธุ์ไม้กลับไปปลูกที่บ้าน

* งานนี้เป็นการเปิดตัว "โครงการทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม" สู่สาธารณชน โดยมุ่งเน้นสื่อมวลชนเป็นเป้าหมายสำคัญ เพื่อให้ช่วยเผยแพร่ให้สังคมรับรู้ให้กว้างขวางมากที่สุด ผู้เข้าร่วมงานจะมาจากองค์กรเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนผู้สนใจทั่วไป

๕. สร้างป่าผ่าน social network และสื่อมวลชน

เป็นการใช้พลังและประโยชน์จากการสื่อสารยุคใหม่ เพื่อให้เกิดผลที่รวดเร็วและกว้างขวางในการรณรงค์ให้สังคมและกลุ่มเป้าหมายมาร่วมกันทำบุญสร้างป่า โดยงานส่วนนี้จะเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนในเมือง คนชั้นกลาง และเยาวชนเป็นหลัก เพราะใช้ social network อยู่ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ เช่น TV หนังสือพิมพ์

○ ทำคลิปวิดีโอ/หนังโฆษณา รณรงค์บนยูทูบให้เกิดกระแสการทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้

- ประสานความร่วมมือนักทำหนังโฆษณา
- อาจารย์คณะวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ให้นักศึกษาทำเป็นโปรเจคพิเศษขึ้นมา
- เชิญชวนให้ผู้คนทั่วไป เครือข่ายต่าง ๆ ทำคลิปวิดีโอจากเรื่องจริงหรือทำคลิปสร้างสรรค์ต่าง ๆ มาร่วมรณรงค์ให้สังคมรับรู้

○ ประสานความร่วมมือกับบุคคลที่สังคมรู้จักดีและนิยมชมชอบ ช่วยประชาสัมพันธ์และรณรงค์การทำบุญสร้างป่า ผ่าน Facebook ของแต่ละท่านตามความเหมาะสม

○ รณรงค์ผ่านรายการทีวีที่ประสานงานได้ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

○ ประสานกับเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ยอดนิยมต่าง ๆ

○ ถ่ายทอดสดทาง Facebook live เวลามีกิจกรรมสำคัญหรือเรื่องราวที่น่าสนใจ

* นอกจากนี้ยังมี social network ของโครงการ ในการสื่อสาร รองรับกับกลุ่มเป้าหมาย เครือข่าย และผู้สนใจทั่วไป เป็นเวทีกลาง เป็นพื้นที่สื่อสารของทางโครงการ

๖. สร้างป่าในที่ดินที่ได้รับบริจาค

จากการรณรงค์ของโครงการ อาจจะมีผู้มีจิตศรัทธาบางท่านร่วมทำบุญโดยบริจาคที่ดินมาให้ทางโครงการนำไปสร้างป่า ให้เกิดประโยชน์ต่อโลกและสังคมส่วนรวม ทางโครงการก็จะดำเนินการสร้างป่าที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ของที่ดินนั้นให้ดีที่สุด

* ทางโครงการเห็นว่า การบริจาคที่ดินเพื่อสร้างป่านั้นเป็นมิติใหม่ของการทำบุญในสังคมไทยที่น่าสนใจมาก จากเดิมที่นิยมทำบุญสร้างวัด สร้างพระ สร้างโรงเรียน ห้องสมุด ห้องน้ำ โรงพยาบาล ฯลฯ ถ้ามีตัวอย่างจริงของการบริจาคที่ดินสร้างป่าจำนวนหนึ่ง ก็จะเป็นตัวอย่างที่น่าชื่นชมยกย่องมาก ซึ่งอาจจะกลายเป็นประเด็น เป็นกระแสเล็ก ๆ ที่ดีงาม เป็นมิติใหม่ ๆ ในการทำบุญที่เหมาะสมกับปัญหาของยุคสมัย

๗. สร้างป่าผ่านกิจกรรมพิเศษ

○ การรณรงค์โดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ เช่น

- หน่วยงาน คณะบุคคลที่ได้รับทุนจาก สสส.
- โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์
- กลุ่ม/บุคคล ที่ทำเกษตรอินทรีย์
- ดารา นักร้อง นักแสดง พิธีกรรายการข่าว รายการ TV ต่าง ๆ
- วัด โรงเรียน โรงพยาบาล
- องค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ อบต. เทศบาล

○ ผลักดันความคิดนี้เข้าไปอยู่ในนโยบาย ในแผนงานของหน่วยงานสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีงบประมาณ ทรัพยากร และกลไกต่าง ๆ รองรับมาก เช่น กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรฯ สสส. กระทรวงศึกษาฯ เป็นต้น ซึ่งถ้าทำได้ก็จะเกิดผลที่กว้างขวางในเวลาที่รวดเร็วขึ้น

○ การจัดงานหรือกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์เพื่อสร้างกระแสหรือประเด็นสู่สาธารณะให้สื่อมวลชนสนใจทำข่าวเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เช่น

- การมอบรางวัล “นักปลูกต้นไม้ให้โลก” , “นักปลูกโลกดีงาม”
- การจัดงาน “วันขอบคุณคนสร้างป่า”
- การจัดคอนเสิร์ตพิเศษ ที่สามารถประสานดารา คนมีชื่อเสียงในสังคมมาช่วยงาน

๘. สร้างป่าผ่านสวนปันบุญ : ต้นไม้แห่งความสุขเพื่อทุกคน

สวนปันบุญเป็นงานอีกส่วนหนึ่งของโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ ที่มีความมุ่งหวังสำคัญคือ การรณรงค์สร้างเสริมให้เกิดค่านิยมใหม่ ดังนี้

○ การให้ต้นไม้เป็นของขวัญในวาระพิเศษต่าง ๆ เช่น วันเกิด วันปีใหม่ วันแต่งงาน วันวาเลนไทน์ วันขึ้นปีใหม่ งานศพ ของที่ระลึกให้วิทยากร ลูกค้า เป็นต้น

○ การทำบุญด้วยการแบ่งปันให้ต้นไม้แก่กันและกัน แก่คนอื่น แก่วัด โรงเรียน ชาวบ้านในชนบท นอกเหนือจากการทำบุญมิติเดิม

สวนปันบุญจะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างคนที่ปรารถนาจะแบ่งปันต้นกล้าพันธุ์ไม้ให้แก่ผู้อื่น และคนที่ปรารถนาจะได้ต้นไม้ไปปลูกหรือไปมอบให้คนอื่น ๆ ในวาระต่าง ๆ เป็นการแบ่งปันส่งต่อความรักความสุข

สวนปันบุญนำไปสู่ปฏิบัติการทางสังคมแบบน่ารัก ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ เป็นประโยชน์ต่อโลกและชีวิตผู้คน โดยมีความคิด (รณรงค์) รวมสรุปได้ คือ

“ปลูกต้นไม้ = ทำบุญ ทำความดี
ให้ต้นไม้ = ให้สิ่งดีงาม”

สวนปันบุญ จะเป็นการเปิดประเด็น/มิติใหม่ ๆ ที่จะรณรงค์สังคมและผู้คน ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่จะสร้างเสริมให้ผู้คนหันมาปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้น เป็นการให้ผู้คนได้ลงมือปลูกต้นไม้ด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง และต่อ ๆ ไป อาจมีสวนปันบุญเกิดขึ้นอีกหลายแห่งหลายพื้นที่ก็เป็นได้ รวมทั้งอาจมีการจัดสวนปันบุญสัญจร ไปตามโรงเรียนหรืองานต่าง ๆ ในระยะต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกิดนักปลูกต้นไม้นักสร้างป่าให้โลก (ทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน) ขึ้นมาจำนวนหนึ่ง ซึ่งรักและปลูกต้นไม้สร้างป่าอย่างต่อเนื่อง การทำบุญสร้างป่าเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตของคนเหล่านี้

๒. เกิดต้นไม้ใหญ่ เกิดสวนป่าให้โลกให้แผ่นดิน กระจายอยู่ทั่ว ๆ ไป อาจเป็นสวนป่าเล็ก ๆ ในแต่ละที่ แต่เมื่อรวมทั้งหมดเป็นภาพใหญ่ก็จะเป็นสวนป่าขนาดใหญ่ ช่วยบรรเทาแก้ไขปัญหาวิกฤตป่าไม้ได้ส่วนหนึ่ง รวมทั้งคืนความอุดมสมบูรณ์ให้ธรรมชาติได้พอควร

๓. "การปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ วิสาขบูชา" เกิดการขยายตัว เกิดกระแสวันวิสาขบูชามาปลูกต้นไม้สร้างป่าร่วมกัน โดยหลาย ๆ หน่วยงานในหลาย ๆ พื้นที่ หลากหลายรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ และพัฒนาเป็นประเด็นรณรงค์สำคัญของสังคม

๔. สังคมและผู้คนให้ความสนใจให้การสนับสนุนการทำบุญที่เป็นประโยชน์ต่อโลกสิ่งแวดล้อม และสังคมส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น

๕. การมีสวนป่าเป็นของตนเองหรือการสร้างสวนป่าเกษตรอินทรีย์ในที่ดินของตนเองรวมทั้งการออมเงินผ่านต้นไม้ใหญ่ เป็นมิติใหม่ที่มีการพูดถึงและบอกต่อ มีคนทำมากขึ้น คนที่ทำเกิดความสุขและความภาคภูมิใจ

๖. เกิดพลัง เกิดแรงบันดาลใจ ในแวดวงคนรักป่ารักต้นไม้และห่วงใยโลก มีการพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมดีงามทางสังคมในทิศทางใหม่ ๆ มิติใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

หมายเหตุ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ดร.ศิริกุล เลากัยกุล ร่วมกับคณะทำงานของโครงการ ได้ร่วมกันพิจารณา และมีมติให้เปลี่ยนชื่อโครงการ จากเดิมชื่อ "โครงการทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม" เป็นชื่อใหม่ "โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ" รวมทั้งเปลี่ยนโลโก้โครงการใหม่ด้วย

องค์กรที่ร่วมก่อตั้งโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

๑. วัดป่าสุคะโต
๒. วัดป่ามหาวัน
๓. เครือข่ายพุทธิกา
๔. มูลนิธิเด็ก
๕. มูลนิธิวนเกษตรผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม
๖. กลุ่มบิ๊กทรี
๗. มูลนิธิพระไตรปิฎกเพื่อประชาชน
๘. เครือข่ายอัสสัมชัญ

คณะกรรมการโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

๑. พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นพ.มงคล ณ สงขลา	รองประธาน
๓. พล.ร.อ. ประพฤติพร อักษรมัต	รองประธาน
๔. นายสงวน รัถการโกวิท	กรรมการ
๕. นายปริญญา จ่างตระกูล	กรรมการ
๖. นายสุพัฒน์ ธนะพิงค์พงษ์	กรรมการ
๗. นายพิภพ ธงไชย	กรรมการ
๘. นางสาวอรยา สูตะบุตร	กรรมการ
๙. นายประเสริฐ เลิศอัศวลักษณ์	กรรมการและเหรัญญิก
๑๐. นายธวัชชัย โตสิตระกูล	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. พระอาจารย์ชยสาโร ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา
๒. พระดุษฎี เมธังกุโร
๓. ภราดาหลุยส์ ชาแนล
๔. ศ. นพ.ประเวศ วะสี
๕. อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์
๖. พลเรือเอก ณรงค์ ยุทธวงศ์
๗. พลตำรวจเอก วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี
๘. คุณหญิงจำนงศรี หาญเจนลักษณ์
๙. ดร. คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช
๑๐. พญ. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
๑๑. นายบุญฤทธิ์ มหามนตรี
๑๒. นายวัลลภ เจียรวนนท์
๑๓. นายอภิพร ภาษวัธน์
๑๔. นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์
๑๕. ดร.มัทนา สานติวัตร
๑๖. นายธีรพล นิยม
๑๗. นพ.ประพจน์ เภตรากาศ
๑๘. นายเดชา ศิริภัทร
๑๙. นายสมเจตน์ วุฒิเลิศเจริญวงศ์
๒๐. นายประชุม มาลีนนท์
๒๑. นายจิรชัย มูลทองโร่ย
๒๒. นายสมนึก บำรุงสาลี
๒๓. ภญ. ดร.สุภาภรณ์ ปิติพร

ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ

ท่านสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ได้ดังต่อไปนี้

๑. ปลูกต้นไม้ยืนต้นและไม้อื่น ๆ ตามที่ท่านตั้งใจและอยากปลูก ปลูกในที่ที่ท่านมีที่ท่านอยู่ หรือปลูกในที่สาธารณประโยชน์ รวมทั้งชักชวนญาติมิตรของท่านให้มาร่วมปลูกกับท่าน ปลูกแล้วดูแลเอาใจใส่ต้นไม้เหล่านั้นให้เติบใหญ่

๒. มอบต้นไม้เป็นของขวัญให้แก่กันและกันในวาระพิเศษต่าง ๆ ของชีวิตหรือของพระศาสนา

๓. ช่วยกันรณรงค์เผยแพร่แนวคิดแนวปฏิบัติ “การปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ” ให้แพร่หลายกว้างขวางตามวิธีที่ท่านเห็นว่าสมควรหรือซื้อหนังสือเล่มนี้ไปแจกจ่ายในวาระต่าง ๆ หรือสนับสนุนสมทบค่าจัดพิมพ์เพื่อให้ทางโครงการนำหนังสือไปมอบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ

๔. ด้วยการ “บริจาคเงิน” เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการโดย

○ เช็คสั่งจ่าย มูลนิธิเด็ก (เพื่อโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ)

○ ธนาณัติสั่งจ่าย มูลนิธิเด็ก (เพื่อโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ)
สั่งจ่าย ปณ กระทุ่มล้ม

○ โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ในนาม มูลนิธิเด็ก ในบัญชีธนาคาร ดังต่อไปนี้
ธนาคารกรุงเทพ สาขาหนองแขม เลขที่ ๒๓๖-๐-๓๐๙๘๙-๘
ธนาคารกรุงไทย สาขาเพชรเกษม ๙๑ (อ้อมน้อย) เลขที่ ๗๓๒-๑-๒๕๒๙๘-๑
ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาเพชรเกษม ๑๑๔ เลขที่ ๑๑๕-๒-๑๔๗๓๓-๐
ธนาคารกสิกรไทย สาขาพุทธมณฑลสาย ๔ เลขที่ ๒๖๑-๒-๘๔๔๘๑-๒
ระบุ เพื่อโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

กรณีโอนเงินผ่านธนาคาร กรุณาส่งสำเนาใบโอนเงินทาง

โทรศัพท์ ๐๒-๐๕๑-๕๘๑๓, ๐๙๕-๑๖๓-๙๓๐๘
E-mail : treefordhamma@gmail.com
Line ID : 0951639308
ระบุ : บริจาคเพื่อโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ
: ชื่อ ที่อยู่ สำหรับการออกใบเสร็จรับเงิน

หากท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

หมายเหตุ : มูลนิธิเด็กเป็นองค์กรสาธารณกุศล ตามประกาศกระทรวงการคลัง ลำดับที่ ๕๕ ผู้บริจาคสามารถนำใบเสร็จรับเงินไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ประจำปี ตามที่กฎหมายกำหนดได้

โครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

เป็นโครงการร่วมกันของ ๘ องค์กร ดังนี้

วัดเอราวัณ (ป่าสุคะโต)

วัดป่ามหาวัน

เครือข่ายพุทธิกา

มูลนิธิวนเกษตร ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

มูลนิธิเด็ก

BIG TREES PROJECT

มูลนิธิพระไตรปิฎกเพื่อประชาชน

เครือข่าย อัสสัมชัญ

งาน "ทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม"

วันจันทร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ (สวนโมกข์กรุงเทพ)

ปาฐกถาธรรม "ทำบุญสร้างป่า ปลูกโลกดีงาม" โดย พระไพศาล วิสาโล

มอบรางวัล “นักปลูกโลกดีงาม” ให้แก่ ร.ต.ต. วิชัย สุริยุทธ (ตัวแทนรับมอบ)

ร่วมปลูกต้นสาละอินเดีย
เพื่อสร้างเป็นสวนสาลวโนทยาน ณ สวนรถไฟ กรุงเทพฯ

TREE TALK : เรื่องจริงจากใจนักปลูกต้นไม้ให้โลก

แจกพันธุ์กล้าไม้ให้ผู้มาร่วมงาน

จัดโดย วัดป่ามหาวัน เครือข่ายพุทธิกา
มูลนิธิวนเกษตรภูไทญ/วิบูลย์เข็มเฉลิม
หอจดหมายเหตุพุทธทาส (สวนโมกข์กรุงเทพฯ)
กลุ่มบิ๊กทรี มูลนิธิเด็ก และศูนย์หนังสือไตรปิฎก

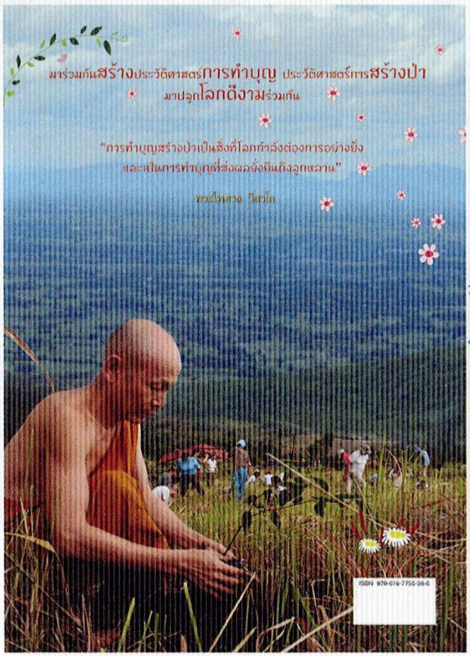
เนื่องในมงคลวาระที่
พระอาจารย์ไพศาล วิสาโล
จะมีอายุครบ 60 ปี ใน พ.ศ. 2560
โครงการทำบุญสร้างป่า
ขอเชิญชวนทุกท่าน
มาร่วมกันทำบุญให้โลก
ทำบุญให้ประเทศให้แผ่นดิน
และปลูกบุญให้แก่ตัวเราเอง
ทำบุญด้วยการสร้างป่า

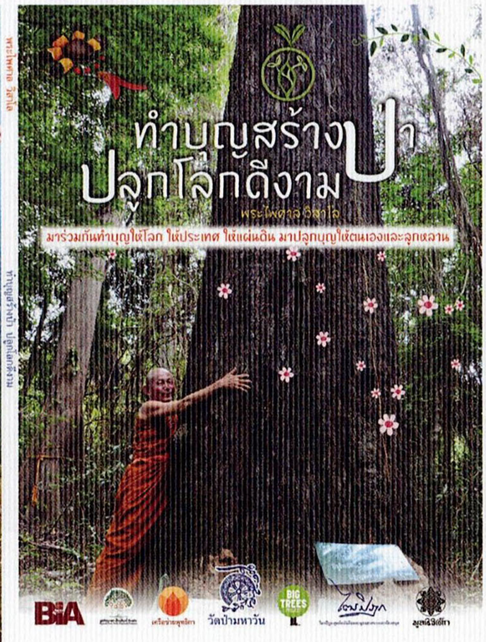
วันจันทร์ที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2560
เวลา 09.00 น. - 17.30 น.
ณ **หอจดหมายเหตุ**
พุทธทาส อินทปัญโญ (สวนโมกข์กรุงเทพ)

ทำบุญ สร้างป่า ปลูกโลก ดีงาม

ทำบุญสร้างป่า
ปลูกโลกดีงาม

งานแถลงข่าว
โครงการ "ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ"

วันศุกร์ที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ณ Lifestyle Hall ชั้น ๒ ศูนย์การค้าสยามพารากอน

ปลูก ต้นไม้ ธรรมะ

ปลูก

ปลูก ต้นไม้ ธรรมะ

งานทอดผ้าป่าสามัคคี
เพื่อโครงการ
"ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ"

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ณ หอประชุมโรงเรียนอัสสัมชัญ

อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ และธวัชชัย โตสิตระกูล เป็นตัวแทนถวายผ้าป่าสามัคคี

TREE TALK "ต้นไม้ ความดี ความสุข" โดย

- ภราดา ดร.เดชาชัย ศรีพิจารณ์
- นายประภากร วทานยกุล
- นายประสาน อิงคนันท์

พล.ร.อ. ประพฤติพร อักษรมัต
รองประธานโครงการปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

ประธาน ๖๒ สายบุญถ่ายรูปร่วมกับพระไพศาล วิสาโล

สวนปันบุญ

ณ สุขุมวิท ๓๖

Merit Charing Garden

@sukhumvit 36

อยู่ในบริเวณแปซิฟิกอพาร์ทเม้นท์ สุขุมวิท ๓๖

โทร ๐๒-๐๕๑-๕๘๑๓, ๐๙๕-๑๖๓-๙๓๐๘

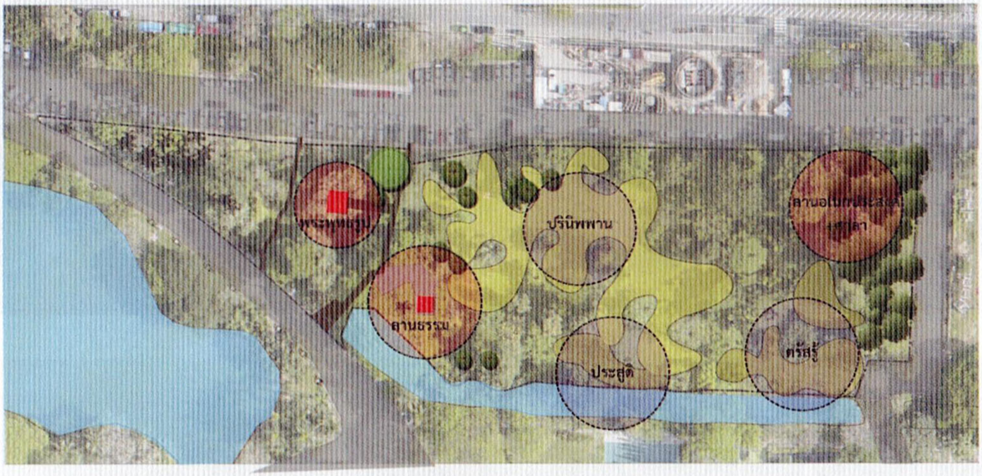
สวนปันบุญ

ปลูก ต้นไม้ ธรรมะ

สวนสาลวัน

สนามหน้าองค์พระ สวนลุมพินี กรุงเทพฯ

- สวนต้นไม้ในพุทธประวัติ โดยมีต้นสาละอินเดียเป็นต้นไม้สำคัญของสวน
- พื้นที่เรียนรู้ธรรมะกับต้นไม้
- พื้นที่จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ดีงามต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน

วัดป่ามหาวัน
เครือข่ายพุทธิกา
มูลนิธิเด็ก
BIG TREES PROJECT
BIA
วัดบันดาลใจ
Prakit Holdings Public Company Limited
BEGIN

แผ่นดินงดงาม
เพราะความดี
ที่ไม่หวังผลตอบแทน

ใช่หรือไม่ว่าถ้าโลกนี้งดงามและน่าอยู่
นั่นก็เพราะบุคคลนิรนามทั้งหลาย
ซึ่งทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน
และไม่ประสงค์แม้แต่จะเป็นที่รู้จัก
ขอเราอย่าได้ลังเลใจที่จะทำความดี
แม้จะไม่มีคนรับรู้
ทุ่งหญ้าและป่าใหญ่งดงามได้ก็เพราะ
ดอกไม้นานาพรรณพร้อมจะบานสะพรั่ง
โดยไม่สนใจว่าจะมีคนมาชื่นชมหรือไม่
แผ่นดินนี้จะงดงามเพียงใด
หากความดีในจิตใจของทุกคน
พร้อมจะเปล่งประกายให้ปรากฏ
แม้ว่าจะไม่มีคนเห็นก็ตาม

พระไพศาล วิสาโล

เมื่อดอกไม้บานสะพรั่งทั้งแผ่นดิน

ความดีนั้นเปรียบเสมือนดอกไม้ในจิตใจของเรา
หากเราทำความดีคนเดียว ดอกไม้ก็เพียงแต่บานในใจเรา
แต่เมื่อไรก็ตามที่เราพร้อมใจกันทำความดี
ก็เท่ากับว่าดอกไม้ได้บานสะพรั่งไปทั้งประเทศ
ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเมื่อถึงเวลานั้น
โลกและชีวิตจะสวยสดงดงามเพียงใด

พระไพศาล วิสาโล

จิตอาสา

เป็นจิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกาย
และสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์
เป็นจิตที่มีความสุข เมื่อได้ทำความดี

พระไพศาล วิสาโล

ปลูกโลกดีงาม

ปลูกฝัน	ปลูกรัก	ปลูกหวัง
ปลูกพลัง	ปลูกสุข	ปลูกสดใส
ปลูกต้นไม้	ปลูกธรรมะ	ปลูกใจ
ปลูกไว้	ให้โลก	ดีงาม

ตะวัน จันทร์ดาว

หัวใจไม่หยุดฝัน

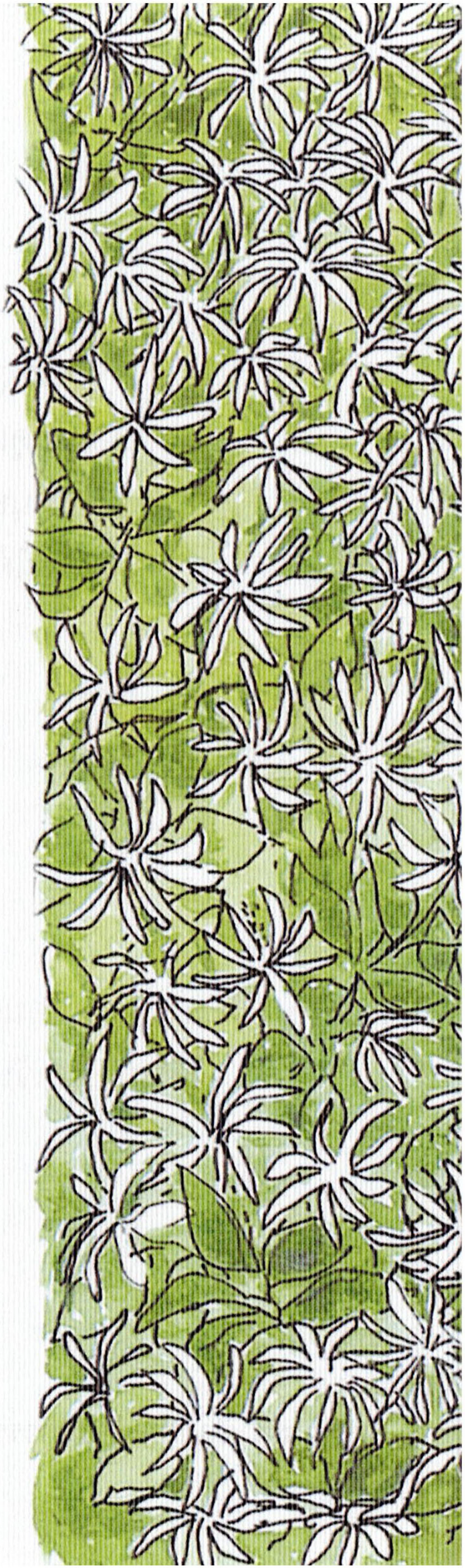
จงสร้างสิ่งดีงามตามใจฝัน
จงทุ่มเทมุ่งมั่นสู้ฟันฝ่า
จงยึดมั่นยืนหยัดในศรัทธา
จงหาญกล้า ก้าวไปให้สุดฝัน

ตะวัน จันทร์ดาว

DARE TO DREAM

จงกล้าที่จะฝัน
ทุกความสำเร็จล้วนเริ่มต้นจากความฝัน

ตะวัน จันทร์ดาว

การปลูกต้นไม้แม้เพียงหนึ่งต้น
แล้วดูแลต้นไม้นั้นจนเติบใหญ่
ให้มนุษย์และสรรพสัตว์ได้พึ่งพาอาศัยใช้ประโยชน์
ย่อมได้บุญได้อานิสงส์มาก

จิตตวนา

จงเป็นเหมือนดั่งต้นไม้ที่ให้ร่มเงาแก่สรรพสัตว์โดยไม่เลือก
ให้ร่มเงาไม่เว้นแม้แต่คนที่กำลังโค่นต้นไม้นั้นอยู่

จิตตวนา

ในยุคสมัยที่ผู้คนดิ้นรนเร่งรีบ
ทำอะไรก็อยากทำแบบง่าย ๆ สบาย ๆ
แต่อยากได้แบบเร็ว ๆ มาก ๆ
ทำอะไรก็จะมีคำถามในใจเสมอว่า
ทำแล้วฉันได้ผลประโยชน์อะไรบ้าง
น้อยคนนักที่จะถามว่า
ฉันทำแล้วโลกจะได้อะไรและโลกจะเป็นเช่นไร

จิตตวนา

ปลูกต้นไม้ = ทำความดี   มอบต้นไม้ = มอบสิ่งดีงาม

รักษาป่า   ปลูกต้นไม้

รักษาธรรม   ปลูกธรรมะ

การทำบุญสร้างป่าเป็นสิ่งที่โลกกำลังต้องการอย่างยิ่ง
และส่งผลยั่งยืนถึงลูกถึงหลาน

นอกจากการทำบุญตามประเพณีในโอกาสสำคัญ
เช่น วันเกิด วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา
หรือวันปีใหม่ ด้วยการใส่บาตร ถวายสังฆทานแล้ว
เราควรทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่น
ให้แก่สถานที่และความเบิกบานใจให้แก่ตนเองด้วย

หากคนไทยนิยมทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้
จนกลายเป็นประเพณีทั้งประเทศ
เมืองไทยจะเขียวขจีและผู้คนจะมีความสุขมากขึ้น
ประเพณีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ง่าย
หากมีค่านิยมอีกประการหนึ่งเกิดขึ้นควบคู่กัน
นั่นคือการมอบต้นไม้เป็นของขวัญ
เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งน้ำใจและความปรารถนาดี
ไม่ว่าในวาระสำคัญของชีวิตหรือของพระศาสนา

นี้คือการทำบุญที่มีอานิสงส์มาก เป็นบุญที่ให้ทั้งประโยชน์ตน
เป็นประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังและช่วยสร้างโลกนี้ให้ดีงาม น่าอยู่
จึงเป็นบุญที่เราควรหมั่นทำเป็นนิจ

พระไพศาล วิสาโล

ISBN 978-616-307-098-2

ปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะ

พระไพศาล วิสาโลและคณะ